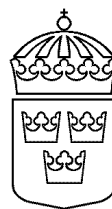

Riksdagens protokoll

2003/04:38

Fredagen den 28 november

Kl. 09.00 – 11.05

Protokoll
2003/04:38

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2003/04:108

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:108 av Chatrine Pålsson om vissa sexualbrottsfrågor

Interpellationen kommer att besvaras den 5 december 2003.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 25 november 2003

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2003/04:109

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:109 av Viviann Gerdin om fakturabedrägeri

Interpellationen kommer att besvaras den 5 december 2003.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 25 november 2003

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2003/04:146

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:146 av Marietta de Pourbaix-Lundin om rän-
tebidragen kommer att besvaras fredagen den 12 december.

Anledningen till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 25 november 2003

Finansdepartementet

Lars-Erik Lövdén

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:147 av Margareta Pålsson om underhåll av bostäder kommer att besvaras fredagen den 12 december.

Anledningen till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 25 november 2003

Finansdepartementet

Lars-Erik Lövdén

Interpellation 2003/04:148

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:148 av Peter Danielsson om kooperativa hyresrätter kommer att besvaras fredagen den 12 december.

Anledningen till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 25 november 2003

Finansdepartementet

Lars-Erik Lövdén

Svar på
interpellationer

2 § Svar på interpellation 2003/04:107 om avskaffande av reklamskatten

Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Gunnar Andrén har frågat mig när jag avser att ta första steget mot att tillgodose riksdagens begäran att avskaffa reklamskatten.

Regeringen uttalade i prop. 1997/98:150 att den anser att reklamskatten bör avskaffas. Regeringen konstaterade dock att det vid detta tillfälle saknades förutsättningar att finansiera ett totalt avskaffande av reklamskatten. Eftersom regeringen ansåg att det förelåg särskilt allvarliga problem när det gällde beskattningen av reklamtrycksaker föreslogs ett avskaffande av reklamskatten i denna del. Reklamskatten på reklamtrycksaker avskaffades den 1 januari 1999.

Frågan om reklamskattens avskaffande prioriterades i budgetberedningen 2002, men regeringen fann, med beaktande av de budgetpolitiska målen, att förutsättningar för finansiering av ett avskaffande av den resterande reklamskatten inte förelåg.

Även i årets budgetberedning har frågan om reklamskattens avskaffande, alternativt stegvisa avskaffande, prövats. Regeringen ansåg att det inte heller nu förelåg förutsättningar för finansiering av sådana åtgärder. Det är inte möjligt för mig att säga något om när förutsättningar för finansiering av sådana åtgärder kommer att föreligga.

Anf. 2 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Herr statsråd, ärade publikum, och jag vill särskilt nämna Olle som sitter på läktaren och är så flitig att lyssna på debatten! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Jag har ställt interpellationen inte för att åstadkomma något gräl utan för att få ett samtal om de för mig och jag tror många andra viktiga frågorna.

Jag ska genast ta med statsrådet på en resa till hans hembygder. Det är inte exakt till Falköping utan till Alingsås som inte ligger så långt bort därifrån. Där utkommer en daglig tidning några dagar i veckan som heter Alingsås Tidning. Den kämpar hårt mot reklamblad. På något sätt är situationen i Alingsås i ett nötskal vad det här gäller.

Det gäller mycket mer än bara inkomster till staten. Det gäller hur journalistiken och samhällsbevakningen i vid mening ska se ut. Det är egentligen det budskap jag vill skicka med statsrådet. Om man bara ser det som en ren skattefråga blir perspektivet alltför snävt. Nu handlar det om vilken samhällsbevakning vi ska ha, vilka möjligheter människor ska ha att skriva insändare, och så vidare.

I det avseendet blir jag väldigt besviken när svaret är att det inte finns någon som helst tidsplan för när man kan avskaffa skatten. Det är inte så mycket därför att riksdagen och dess skatteutskott vid flera tillfällen uttalat att man bör göra detta. Jag betvivlar i grund och botten inte att statsrådet Ringholm är av samma grundläggande mening som vi andra som diskuterar den här frågan, att detta är en mycket konkurrenssnedvridande skatt.

Jag tror också att man måste komma ihåg att situationen är annorlunda på pressområdet än när presstödet infördes i början av 1970-talet. Då hade vi en stor mängd andra tidningar. Nu är det ännu angelägnare att bevaka att de bevakande tidningarna som finns i allmänhetens tjänst, det prenumereras på och betalas för i lösnummerform verkligen får goda betingelser. De ska inte råka ut för, som nu är fallet, att i praktiken få sämre konkurrensförhållanden än reklamblad.

Jag skulle vilja fråga statsrådet en sak. Skulle man ändå inte kunna försöka att låta utreda eller åtminstone beräkna vad det skulle kosta att ta bort reklamskatten för just de dagstidningar som är prenumererade eller lösnummerköpta?

Vi vet att statsintäkterna från hela reklamskatten nu är omkring 800–900 miljoner kronor. För dessa tidningar kan man överslagsvis beräkna skatten – om jag har förstått den annonskampanj som Tidningsutgivarföreningen har – till i runda tal 250 miljoner kronor. Det är en summa som är betydande men dock hanterlig, som jag uppfattar det, inom ramen för hela statsbudgeten. Skatteutskottet har nyligen beslutat ta ut skatter för finansministerns räkning för 738 000 miljoner. I det sammanhanget är 250 miljoner ändå en hanterlig siffra.

Mitt viktigaste argument för att vilja ha en tydligare markering är konkurrensaspekten. Det är inte bra att vi har straffbeskattning på journalistiken.

Anf. 3 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är klart att det finns både en statsfinansiell aspekt på reklamskatten och en medie- och rättspolitisk aspekt. Det får alltid vägas samman. Jag tror att vi är överens om att i den mån vi kan göra skattesänkningar måste de också finansieras. Regeringen har föreslagit några skattesänkningar i höstens budgetproposition, och de har finansierats fullt ut. Vi fann det inte vara möjligt att hitta en finansiering också för reklamskatten eller del av reklamskatten.

Ser man dessutom på reklamskattens utformning är den utformad på ett sådan sätt att dagspressen är den del som är mest favoriserad. Dags-

pressen har en skattesats på 4 % medan fackpressen och annat har en skattesats på 11 %. Det finns redan i dag i de ställningstaganden riksdagen tidigare gjort en favorisering av dagspressen.

Vi har inga delade meningar i sak om detta. Det är fråga om finansiering och hur man värderar detta i förhållande till andra områden. Regeringen har valt att göra vissa lindringar när det gäller förmögenhetsskatten kopplat till fastighetsbeskattningen och lindringar när det gäller avskaffande av arvsskatten mellan makar exempelvis. Vi har bedömt dem vara mer prioriterade helt enkelt. Den finansiering vi har funnit har täckt de områdena men inte fler områden.

Därför måste reklamskatten finnas med i den fortsatta diskussionen bland alla de andra önskemål som nu finns om skattesänkningar. Jag får som finansminister dagligen propåer om att sänka den ena och den andra skatten. Om jag skulle villfara de beställningarna hade vi nog hamnat i samma ekonomiska krissituation som en del länder gjort ute i Europa. Det kommer vi definitivt inte att medverka till.

Därför är det bara om det finns realistiska finansieringsförslag som den här diskussionen kan återupptas. I annat fall handlar det om prioriteringar av olika skatteändamål och finansieringsmöjligheter även i fortsättningen.

Anf. 4 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Det blir lätt så att man hamnar i en diskussion med statsrådet Ringholm där utgångspunkten blir just statsfinanserna. Jag har förståelse för att det är en övergripande ståndpunkt. Men jag har en annan övergripande ståndpunkt, nämligen att rädda så många tidningar som möjligt. Det gäller också samhällsbevakningen. Jag utgår från att man väger in frågan om samhällsbevakningen i den pressutredning som statsrådet Ulvskog avser att tillsätta.

Jag tycker att det som statsrådet sade om att dagspressen är gynnad i förhållande till fackpressen är alldeles korrekt. Men ett problem har uppstått sedan skatten infördes, nämligen att vi har fått andra reklamformer som radio- och TV-reklam – och där utgår ingen skatt alls. Det finns alltså tre skattesatser.

Man måste konstatera att en betydande del av den reklam som tidigare hade gått direkt till dagstidningar och hjälpt den goda journalistiken nu går i TV. Den är helt och hållet annonsskattebefriad – eller reklam-skattebefriad, som det heter nuförtiden.

Det är alldeles sant som statsrådet sade att detta inte är den kompletta sanningen, utan om man ska ha hela bilden så måste man komplettera med detta. Jag tror också att man måste se till hur utvecklingen har varit inte bara just för reklamskatten utan också beakta hur konkurrenssituationen inom dagstidningsvärlden har blivit.

Jag har fram till nyligen tillhört en koncern efter Norrlandskusten. Där gör en del tidningar, till exempel Sundsvalls Tidning och Gefle Dagblad, ganska betydande uppföringar genom olika konstruktioner för att säkra att socialdemokratiska tidningar inte helt och hållet tystas. Det låter ju konstigt att det är på det sättet, men inom min koncern finns det numera tre stycken socialdemokratiska tidningar. Jag finner det angeläget att vi har många pressröster kvar. Då måste man från statsmaktens sida se

till att skapa förutsättningar för det, och det gör man genom bevarande av presstödet.

Men det finns också en annan aspekt, nämligen att konkurrensförhållandena har ändrats på annonsmarknaden. Jag menar att det kommer ännu större hot på annonsmarknaden om vi fortsätter att missgynna – om jag får använda det ordet – vanlig dagspressannonsering i förhållande till radio- och TV-intäkter och direktreklam.

Med detta tackar jag statsrådet för svaret och hoppas på en framgångsrik prövning av frågan senast till nästa års statsbudget.

Anf. 5 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! På en punkt är Gunnar Andrén och jag helt överens. Det gäller oron för att vi har många tidningsområden i vårt land med monopolsituationer. Tyvärr finns det i en stor del av våra tidningsområden bara en tidning, eller i varje fall en dominerande tidning. Jag tycker att det som Gunnar Andrén påminner om är en intressant utveckling, det vill säga att man på många områden har försökt att trygga även andra tidningars överlevnad. Det gäller inte bara de insatser som vi gör via presstödet, som har varit omfattande och riktigt, utan också via en lokal annonssamverkan och även ägarsamverkan, som har skett på olika håll. Jag tycker att det är en förtjänstfull utveckling som är värd att stimuleras på olika sätt och vis. Detta får väl ingå i den utredning som ska göras inför framtiden. Man får se hur man kan hantera detta på ett bra sätt.

Det är ju ingen positiv utveckling – det som har skett under efterkrigstiden i Sverige. Från att på många tidningsområden ha haft en ganska knivskarp konkurrens har det mer och mer blivit en tratt där bara en enda produkt har fallit ut. Det är inte heller bra för den kvarvarande monopoltidningen att inte få konkurrens. På den punkten är vi alltså helt överens. Om vi kan bidra till att förändra mångfalden när det gäller tidningsutgivningen både via presstödspolitiken och på annat sätt så är det bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 2003/04:61 om arvsskatt för makar och samboende

Anf. 6 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Per Landgren har frågat mig vad jag avser att göra för att komma till rätta med effekterna på arvsskatten som de höjda taxeringsvärdena på fastigheter fått för efterlevande makar och samboende till dem som avlider under år 2003. Han har vidare frågat mig vilken bedömning jag gör av uttalandet i proposition 2003/04:15 om att retroaktiva skattesänkningar ska ske när ”särskilda skäl talar för det”. Slutligen frågar Per Landgren vilka åtgärder jag avser att vidta för att vårt lands skatter i framtiden ska kunna tas ut på ett etiskt hållbart sätt.

Regeringen har nyligen överlämnat en proposition (prop. 2003/04:15) till riksdagen med förslag om att beskattningen av arv till make och sambo ska slopas från och med den 1 januari 2004. Förslaget grundar sig

Prot. 2003/04:38
28 november

*Svar på
interpellationer*

på Egendomsskattekommitténs förslag i betänkandet *Egendomsskatter – Dämpningsregel för fastighetsskatten och sänkt arvsskatt*, SOU 2003:3. Kommittén föreslog dock att arvsbeskattningen av makar och sambor skulle slopas från och med den 1 juli 2003.

De nya taxeringsvärdena för småhus som har åsatts vid 2003 års allmänna fastighetstaxering gäller från och med den 1 januari 2003. Ett av syftena med förslaget om slopad arvsbeskattning av makar och sambor är att mildra effekten av den höjning av taxeringsvärdena som har skett de senaste åren. Förslaget kommer också att få denna effekt.

Det är regeringens uppfattning att retroaktiv lagstiftning endast bör komma i fråga när särskilda skäl talar för det. Möjligheten till retroaktiv lagstiftning bör användas endast i undantagsfall.

Anf. 7 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Bakgrunden till min interpellation är att de nya taxeringsvärden på fastigheter som räknades fram för år 2001 inte bara slår hårt mot människor genom fastighets- och förmögenhetsskatten utan också drabbar människor på ett särskilt sätt i och med arvsskatten.

För närvarande får makar göra ett grundavdrag på 280 000 kronor. Det skyddar den efterlevande maken dåligt, framför allt när det gäller boendet i områden där taxeringsvärdena har stigit kraftigt.

När jag nu ställer frågan gör jag det också mot bakgrund av att den statliga Egendomsskattekommittén har föreslagit ett avskaffande av arvsskatten. Detta var ett förslag från bland annat Kristdemokraterna i kommittén. Socialdemokraterna gjorde ett lappkast precis före justerings-sammanträdet, men det var definitivt ett lappkast i rätt riktning. Detta ska regeringen ha all heder av.

Vi välkomnar förslaget, men när jag ställer frågorna i min interpellation så handlar det om de makar som får vara med om att den andra dör under året. Frågan gäller inte generellt arvsskatten mellan makar och sambor, utan den gäller efterlevande makar och sammanboende till dem som avlider under året. Jag vet att det är en känslig fråga, men det är det här som frågan handlar om och jag kan bara konstatera att jag inte får något svar.

Min andra fråga handlar om regeringens motivering i propositionen. Det är ju finansministerns och hela regeringens proposition. Där kan man läsa dels om bakgrunden till det förslag som vi har talat om här, dels om överväganden. Det står om skälen till regeringens förslag. Utan att göra våld på sammanhanget vill jag lyfta fram att det står så här: "Det är inte rimligt att en efterlevande måste sälja sin bostad för att kunna betala arvsskatten." Så står det under Överväganden och förslag.

När vi kommer till avdelningen Ikraftträdande så anför regeringen att ett antal remissinstanser har sagt att en retroaktiv tillämpning borde äga rum. Regeringen säger att det i och för sig skulle tillgodose ett av syftena med förslaget, nämligen att mildra effekterna av de kraftigt höjda taxeringsvärdena. Men när man då inte gör detta så motiverar regeringen och finansminister Bo Ringholm det med att det måste föreligga särskilda skäl. Jag kan inte begripa annat än att det är en högst rimlig fråga från riksdagen att undra vad som avses med rimliga skäl. Jag får inte något svar på detta. Vad är särskilda skäl? "Särskilda skäl" är citatet, och vad är särskilda skäl, Bosse Ringholm?

Anf. 8 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! En huvudregel i vår skattelagstiftning, och framför allt i den aktuella finanspolitiska situationen, är ju att varje skattesänkning måste finansieras. Jag utgår från att Per Landgren delar uppfattningen att vi inte kan ha ofinansierade skattesänkningar. Det för oss tillbaka till det tidiga 90-talets borgerliga regering som var mästare på ofinansierade skattesänkningar som ledde till en ekonomisk katastrof för Sverige. Om vi är överens om den utgångspunkten att skattesänkningar ska finansieras på något sätt, tror jag att Per Landgren lätt inser det orimliga i detta. Om man i det här fallet skulle införa en retroaktiv skattesänkning, skulle man då också retroaktivt införa en skattehöjning för att finansiera denna skattesänkning? Det strider mot alla principer i vår skattelagstiftning. Det är inte möjligt med den typ av lagstiftning som vi har i dagsläget att retroaktivt höja skatten för människor. Därmed finns det inte heller någon finansieringsmöjlighet för en sådan typ av retroaktiv skattesänkning.

Jag vill erinra om att ett skäl till att vi valde att vänta till den 1 januari 2004 var att vi inte tyckte det förslag som Egendomsskattekommittén hade för finansiering av den här reformen var bra ur generationssynpunkt. I praktiken var det de unga familjerna och de unga hushållen som skulle få betala sänkningen av arvsskatten. Vi valde då en annan typ av finansiering. Det tog tid att gå igenom den frågan och hitta en annan typ av finansiering. Det var ingen lätt uppgift att hitta en finansiering för den här reformen. Jag har svårt att tro att Per Landgren skulle vilja rekommendera en retroaktiv finansiering via en retroaktiv skattehöjning. Det strider mot alla skatterättsliga principer.

Anf. 9 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Jag vet inte om det strider mot de skatterättsliga principerna. Här kan och bör man ha två perspektiv. Det ena är det fiskala perspektivet. Det är statsmakternas värnande av och omsorg om att statskassan ska gå ihop. Det är bra.

Men sedan har vi också ett medborgarperspektiv. Jag hävdar att regeringen och riksdagen inte kan driva det fiskala perspektivet på medborgarperspektivets bekostnad. Här rör det sig om enskilda människor som har fått besked om att en sådan här lagändring ska ske. I framtiden bör utredningar, regering och riksdag söka andra lösningar när det är så känsliga frågor. När man anger ett datum blir det också en tid emellan, från den tidpunkt då man har angett detta och fram till det datum då det ska träda i kraft. Detta drabbar människor på ett alldeles orimligt sätt. Effekten av sättet att genomföra den här välkomna lagstiftningen, som är ett stort steg framåt, är ju att människor som nu är i kris upplever en ångest då man riskerar att dö på fel sida årsskiftet.

Jag vill höra vad finansministern menar med särskilda skäl. Om humanitära skäl inte är särskilda skäl, då finns inte medborgarperspektivet när det gäller genomförandet av detta. Vi talar i och för sig om små summor, men jag vet att man inte ska ge efter när det gäller några summor. Små summor kan vara stora summor. Det beror på vilket perspektiv man har och vad man jämför det med. Man har räknat med att årskostnaden kommer att vara runt 200 miljoner.

Det vi föreslår nu i en gemensam borgerlig motion är att man ska genomföra förslaget från kommittén retroaktivt från den 1 juli alternativt

Prot. 2003/04:38

28 november

*Svar på
interpellationer*

från den dagen då statsministern i riksdagen nämnde att den här lagen ska införas.

Nu har vi i budgetpropositionen för 2004 prejudikat på lagstiftning som gäller från samma dag som det uttalas i riksdagen. Där föreslår regeringen, med stöd i regeringsformen, att en skattelagstiftning rörande statlig skatt ska gälla från den 23 september för att förhindra skatteplanering. Regeringsformen innehåller inget förbud alls mot retroaktiv lagstiftning när det gäller skattebefrielse från orättfärdiga skatter som drabbar, i det här fallet, makar och sambor. Det finns inte.

Anf. 10 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Nu måste faktiskt Per Landgren bestämma sig. Först säger Per Landgren att skattesänkningar ska finansieras, och det är bra om han accepterar det. Men han kan inte å andra sidan säga att man måste göra undantag i det enskilda fallet och se det utifrån ett humanistiskt perspektiv och inte bry sig om skatteprinciperna. Per Landgren låter faktiskt som en kluven liberal, som en vanlig folkpartist som har två uppfattningar samtidigt. Den typen av uppfattningar har vi nog av. Jag tycker att Per Landgren måste ge besked. Står han för de principer vi har om att skattesänkningar ska finansieras, så får han hålla sig till det och inte ha den andra uppfattningen samtidigt.

Dessutom finns det något som jag tycker är väldigt viktigt i det här fallet. Att det finns en viss tidpunkt i ett utredningsbetänkande innebär inte att det finns ett löfte från regeringen, riksdagen eller någon annan. Att någon i utredningen föreslår en viss tidpunkt kan inte anses vara något slags bindande löfte. Det skulle vara en våldsam feltolkning av hur vårt statliga utredningsväsende fungerar i det fallet.

Till sist måste jag få fråga Per Landgren en sak. Om nu Per Landgren delar uppfattningen att vi ska finansiera reformer, på vilket sätt ska de här pengarna i så fall tas fram? Hur ska detta finansieras? Vilken retroaktiv skattehöjning ska genomföras? Vilken grupp är det som retroaktivt ska drabbas av en skattehöjning för att finansiera det som Per Landgren efterfrågar? Smit inte från det svaret, Per Landgren!

Anf. 11 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Det var en allvarlig anklagelse att vara en kluven liberal. Det måste jag säga.

En utredning som föreslår en skattesänkning eller, som i det här fallet, ett slopande gör ju det i en viss samordning med Finansdepartementet. Det vet alla. Här sitter en besättning, som i det här fallet är positiv, på dubbla stolar under finansministern. Förslaget är inte bindande, men det finns ju en möjlighet till samordning.

Sedan tycker finansministern att jag ska bestämma mig om det ska finansieras ansvarsfullt eller inte. Det är klart att det ska finansieras ansvarsfullt. Men vi kan inte spola bandet baklänges, som man säger. Det skulle ha gjorts från början. Jag har drivit detta från början. Därför känns den där skarpa frågan lite orättvis. Jag har hävdat detta från början i utredningen. Nu har vi hamnat i en situation som jag tycker är alldeles ohållbar. Då ska jag inte kunna kritisera den ur det statsfinansiella perspektivet. Vi måste ha båda perspektiven. Vi kan inte å ena sidan kritisera skattebetalare för undandragande i alla möjliga sammanhang och till

och med för fiffel, bonus och allting och sedan skriva att vi behöver en god moral, som skedde i Gunnar Lunds plan för den finansiella sektorn, utan att själva tillämpa den goda moralen. Statsmakterna måste gå före med gott exempel och ta hänsyn till humanitära skäl vid sidan av det statsfinansiella perspektivet. Då blir det en bra balans.

Prot. 2003/04:38
28 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 12 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Om Per Landgren nu tycker att det är en allvarlig beskyllning att uppfattas som en kluven liberal eller folkpartist, måste han nog leva med det påståendet så länge han inte kan bestämma sig. Frågan är: Ska vi finansiera skattesänkningar? Regeringens bestämda svar är: Ja. Jag hoppas att det också är riksdagsmajoritetens bestämda svar.

Om Per Landgren delar den uppfattningen kan han bli kvitt beteckningen kluven folkpartist. Man kan inte samtidigt ha uppfattningen att vi kan göra undantag av humanitära skäl på något enskilda område. Det är alltså bara att välja, Per Landgren. Det går att bli kvitt beteckningen kluven folkpartist, men i så fall måste du bestämma dig.

Det är vidare viktigt som principfråga, och jag tycker att Per Landgren inte medvetet ska missuppfatta vad som sker i utredningsväsendet när en utredning lägger fram ett visst förslag. Det sker inte i samråd med regeringen och är inte bindande för denna. Regeringen har tillsatt utredningen, i det här fallet en parlamentarisk utredning, för att få förslag, som också ska vara finansierade. Här har en utredning enhälligt föreslagit en viss reform och en viss finansiering. Regeringens uppfattning var att det var en bra reform men att finansieringen var tveksam med tanke på att den lät den unga generationen, de unga familjer som flyttar in i nya bostäder, finansiera arvsskattereformen. Vi funderade och tyckte att vi hittade en bättre finansiering än den som utredningen hade föreslagit. Vi föreslog att ett beslut skulle gälla från och med den 1 januari 2004. Men någon retroaktiv finansiering har Per Landgren inte kunnat åstadkomma, och därför faller väl också Per Landgrens förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2003/04:112 om den enskildes makt över arbetstiden

Anf. 13 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Erik Ullenhag har frågat mig om

- regeringen avser att lämna något förslag om timbank utifrån det betänkande som ordföranden för Kommittén för nya arbetstids- och semesterregler, KNAS, Hans Karlsson för snart ett och ett halvt år sedan lämnade över till statsrådet Mona Sahlin och om
- regeringen ämnar vidta andra åtgärder för att öka den enskildes arbetstagarens inflytande över arbetstiden.

Jag håller med Erik Ullenhag om att det är viktigt att människor får större makt över sin arbetstid. Jag är övertygad om att ett ökat inflytande för individen över arbetstidens förläggning är en av flera viktiga åtgärder

för att minska de stressrelaterade problemen i arbetslivet. Inflytandet över när man arbetar har stor betydelse för människors möjlighet att planera sin tid och för möjligheten att kombinera arbetsliv och livet i övrigt.

Det är också stora skillnader mellan olika grupper på arbetsmarknaden i hur stort inflytande man som enskild arbetstagare har över arbetstiden. Många tjänstemän har stor möjlighet att påverka sin arbetstid medan andra gruppers möjlighet ofta är betydligt mindre. En viktig strävan är därför att skapa ökad jämlikhet mellan olika grupper på arbetsmarknaden.

Erik Ullenhag kan känna sig trygg i att jag tycker att det är lika viktigt i dag att stärka arbetstagarnas inflytande över arbetstidens förläggning som jag gjorde när jag jobbade med KNAS-utredningen.

I 121-punktsöverenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet om samarbetet under mandatperioden säger de tre partierna att "vi vill stärka individens inflytande över arbetstidens förläggning i linje med det utredningsförslag som finns i KNAS". I budgetpropositionen för 2004 aviserar regeringen att den avser att föreslå ändringar som ger den enskilde arbetstagaren ett ökat inflytande över arbetstidens förläggning. Inflytandefrågorna är alltså inte, som Erik Ullenhag befarar, "lagda i byrålådan" utan i högsta grad aktuella.

KNAS lämnade förslag på en rad områden. Den fortsatta hanteringen av förslagen tas därför i flera steg. I ett första steg tas förslag fram för att åtgärda de brister som EG-kommissionen konstaterat i det svenska genomförandet av EG:s arbetstidsdirektiv. Regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen med förslag om ett förtydligat genomförande av arbetstidsdirektivet i början av 2004.

Därefter kommer regeringen att ta ställning till förslagen om inflytandet över arbetstidens förläggning och de andra förslagen från KNAS-utredningen.

Anf. 14 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka ministern för svaret. Alla politiska partier brottas i dag med den stora utmaningen att se till att fler arbetar mer och att färre ska vara sjuka hemma och fastna i utanförskap. Det är utmaningen i Sverige.

Flera av de här frågorna har Hans Karlsson själv ansvar för. Det är min övertygelse att om man ska minska sjukskrivningarna måste man fundera över hur människors liv ser ut. Vad är det som gör att människor till slut går in i väggen och säger: Jag orkar inte mer. Det är att man inte klarar att få ihop det så kallade livspusslet. De som har jobb arbetar mycket. Man hämtar barn på dagis, man stressar från det ena stället till det andra, man känner att man inte har tid med familjen och med sig själv. Så är det november och funkade inte på jobbet, och så ger man upp.

Det där kan vara lite förenklat, men jag tror att det ligger ganska mycket i det. Jag tror att vi skulle få fler människor att gå till jobbet och arbeta mer ifall de kände att de har en reell makt över sin egen tid och över sin egen vardag.

Det är mot den bakgrunden som det förslag som KNAS lämnade för snart ett och ett halvt år sedan ska ses. Det innebär att alla arbetstagare ska ha en möjlighet att ha en timbank som ger dem rätt att ta ut lediga

timmar. Behöver man gå med sin gamla mamma till sjukhuset kan man göra det. Behöver man träna någon timme i veckan eller bara gå runt på stan, kan man ta ut ledighet i timmar för detta. Den som under en period behöver gå ned i arbetstid kan göra det. Den som vill gå upp i arbetstid under en period ska ha den möjligheten.

Detta skulle vara en mycket viktig reform för att öka enskildas makt över vardagen. Jag och Folkpartiet delar dock inte den del i förslaget som Socialdemokraterna stod bakom och som innebär en minskning av antalet arbetade timmar. Vi behöver i Sverige inte arbeta mindre utan vi behöver faktiskt arbeta mer.

Det fungerar i politiken så att Hans Karlsson i det här läget som minister skulle kunna säga: Jag delar inte Erik Ullenhags verklighetsbeskrivning. Folkpartiet har fel. Sjukskrivningarna skulle inte minska om man ökade den enskilda individens makt över arbetstiden. Så säger inte Hans Karlsson. Han säger att han delar mitt engagemang. Han säger att han "är övertygad om att ett ökat inflytande för individen över arbetstidens förläggning är en av flera viktiga åtgärder för att minska de stressrelaterade problemen i arbetslivet". Så svarar han i denna kammare.

Hans Karlsson! Du har ansvar för sjukskrivningarna i Sverige. Om du delar min övertygelse att vi kan se till att fler går till jobbet ifall vi ökar den enskildes makt över arbetstiden, borde vi väl ganska snabbt få se ett förslag presenteras. I det svar som vi får i kammaren i dag får vi det kraftfulla beskedet att regeringen avser att eventuellt ta ställning till KNAS förslag någon gång 2004, när man har genomfört förändringarna i enlighet med ett EG-direktiv.

Något som är intressant men lite bekymmersamt med socialdemokratiska ministrar i vårt land är att de innan de kommer in i regeringen ofta säger ganska mycket spännande saker men att det när de sedan kommer in i regeringen händer ganska litet. När de slutar i regeringen säger de: Det där borde vi eller jag ha gjort.

I det här fallet har Hans Karlsson personligen innan han kom in i regeringen skissat på den modell som jag säger är bra. Han var ordförande i utredningen, lämnade över förslagen till regeringen och hoppades väl när han gjorde det att regeringen skulle genomföra dem. Han blev minister och har all möjlighet att genomföra dem, men det har på snart ett och ett halvt år inte hänt någonting.

Det som jag vill ha besked om i dag är åtminstone följande: Vilken linje kommer Hans Karlsson att driva när regeringen under nästa år ska ta ställning till de förslag som Hans Karlsson själv presenterat? Vad tycker du i dag om dessa förslag? Vad kommer ditt förslag till dina regeringskolleger att vara när ni ska ta ställning, och när kommer ni att ta ställning? Det borde man i alla fall få veta, även om vi i dag inte har en aning om när förslaget blir verklighet.

Anf. 15 ANDERS WIKLUND (v):

Fru talman! Jag instämmer i Erik Ullenhags otålighet. Arbetstidskommittén överlämnade sitt förslag för ett och ett halvt år sedan till statsrådet Mona Sahlin – närmare bestämt juni 2002. Om man får tro pressmeddelandet vid den tidpunkten såg hon fram mot möjligheten att under hösten samma år lägga fram ett lagförslag om flexibel ledighet, dock under förutsättning att väljarna gav den socialdemokratiska regeringen

förnyat förtroende. Vi skriver i dag 2003, och inget lagförslag är ännu ens i sikte – trots att väljarna gav den socialdemokratiska regeringen förnyat förtroende. Man kan undra varför.

Det är glädjande – om än lite överraskande – att se Folkpartiets engagemang i frågan. Med en lite välvillig tolkning av Folkpartiets inlägg kan man säga att vi nu är fyra partier i riksdagen som nästan är överens. Ju fler desto bättre. Erik Ullenhag vill ha timbank och ökat inflytande över arbetstidens förläggning för arbetstagarna, men inte för de fem ledighetsdagarna – i varje fall inte om de inte går att växla mot kontant lön, om jag har tolkat Folkpartiets förslag rätt.

Arbetstidsminister Hans Karlsson står, såvitt jag kan bedöma, fortfarande bakom kommitténs förslag i sin helhet. Det gör också vi i Vänsterpartiet. Var Miljöpartiet står i dag har jag inte någon bestämd uppfattning om, men vi får utgå från att Miljöpartiets ställningstagande i kommittén fortfarande gäller. Därmed borde förutsättningarna vara goda för att gå till riksdagen med ett konkret förslag. Riksdagsmajoriteten finns på plats med eller utan Folkpartiet. Skulle Folkpartiet ansluta sig blir vi fyra partier, det vill säga en betryggande majoritet.

Det finns många goda skäl att genomföra kommitténs förslag. Jag delar helt Erik Ullenhags och Hans Karlssons uppfattningar i den frågan om värdet av ett ökat inflytande för arbetstagarna över arbetstidens förläggning. Sett ur både ett hälso- och ett jämställdhetsperspektiv är kommitténs förslag helt i rätt riktning. Det innebär också att de skillnader som i dag finns med olika grupper och branscher på arbetsmarknaden utjämnas. Det är ett viktigt rättviseperspektiv.

Det hör också till saken att de föreslagna förändringarna inte är dramatiska. Fullt utbyggt innebär kommitténs förslag att arbetstagarna ska disponera ungefär 80 timmar mer om året som ska läggas ut som ledighet i enlighet med arbetstagarnas önskemål. Det ska naturligtvis vara inom rimliga gränser och med hänsyn till verksamhetens krav. Det ska även gälla önskemålet att korta den dagliga arbetstiden eller veckoarbetstiden. Det är steg helt i rätt riktning sett mot bakgrund av utvecklingen i arbetslivet och i samhället i övrigt.

Samhällets kostnader för ohälsan, den demografiska utvecklingen och finansieringen av välfärden i framtiden kräver både tillväxt och hushållning med resurser – inte minst de mänskliga. Därför är jag helt övertygad om att som en del i en samlad politik för att minska ohälsan och öka arbetskraftsutbudet och tillväxten kan kommitténs förslag vara en del av lösningen snarare än en del av problemet, vilket många tyvärr tycks anse om förslaget.

Anf. 16 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag känner igen diskussionen. Vi deltog alla tre i den utredning som vi nu pratar om och vill fullfölja i riksdagen. Det är alltså ingen stor skillnad mellan oss i synen på behovet av återhämtning under arbetsdagen och under arbetsveckan. Vi är överens om att det behövs ett ökat inflytande för löntagarna. Den linje som Erik Ullenhag efterfrågar är att vi nu koncentrerar oss på att göra det som regeringen ansåg var den första och, av formella skäl, mest brådskande delen, nämligen att ta fram en lagstiftning för att implementera EU-direktivet. Det är brådskande av

det enkla skälet att EU-kommissionen har synpunkter på Sveriges tempo när det gäller att implementera det direktivet. Det får vi respektera.

Inflytandedelen är också brådskande. Många människor skulle ha behov av att få stärkt inflytande. Det är också av det skälet som vi mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna i det 121-punktsprogram jag refererade till i mitt interpellationssvar är överens om att ta fram förslag till lagstiftning som stärker inflytandet. Om Erik Ullenhag hade läst 121-punktsprogrammet hade han möjligen inte behövt ställa frågan i dag. Svaret är givet för länge sedan, nämligen att också regeringen för sin del vill se en sådan förändring.

Det är inte riktigt med sanningen överensstämmande att det har gått ett och ett halvt år. Slutbetänkandet från den utredning om arbetstiderna som vi pratar om lämnades i somras. Då fullföljde utredningen de sista delarna som handlade bland annat om förenkling av regelverket. Det är lämpligt att se det hela i ett sammanhang och inte behöva återkomma i tre delar med uppföljning av den utredningen. Det är väl lämpligt att göra det i två delar om det går. Det är också regeringens avsikt att fullfölja den överenskommelse vi har med Miljöpartiet och Vänsterpartiet i arbetstidsfrågan, som framgår av 121-punktsprogrammet.

Anf. 17 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Jag vet inte om jag blev så mycket klokare av ministerns svar. Ministern säger att det inte var ett och ett halvt år sedan som förslaget presenterades. Men det vore bra om ministern dementerade den verklighetsbeskrivning som Anders Wiklund gav. Var det inte så att Hans Karlsson lämnade över ett betänkande till Mona Sahlin? Mona Sahlin sade att det är jätteintressant och att man måste se till att människor får mer makt över sin arbetstid och att det ska komma en proposition i höst bara man får väljarnas mandat. Så minns jag verkligheten.

Sedan fick Socialdemokraterna väljarnas mandat. Man vann valet. Den enda skillnaden var att man flyttade lite arbetsuppgifter i regeringen, och Hans Karlsson fick glädjen och äran av att komma in i regeringen – och fick ansvar för denna fråga. Det är samma person som hade skissat på förslaget. Mona Sahlin hade kraftfullt sagt att en proposition skulle läggas fram under hösten om man vinner valet. Hans Karlsson blir minister. I dag, snart december 2003, i princip ett och ett halvt år efter det att Mona Sahlin sade att det kanske kommer en proposition under hösten, säger Hans Karlsson att regeringen eventuellt ska ta ställning i frågan 2004. Det är klart att det inte är bra.

Antingen saknar Hans Karlsson handlingskraft. Det tror inte jag. Jag har sett att Hans Karlsson är en handlingskraftig person. Eller så vill man egentligen inte införa detta.

Jag har mycket kontakt med väljare. De ringer och säger att det var ett bra förslag. När kan det genomföras? Jag svarar att jag först måste ha regeringsmakten. Hans Karlsson har regeringsmakten. Ändå händer ingenting i frågan om makten över arbetstiden.

Hans Karlsson säger att om Erik Ullenhag läser 121-punktsprogrammet ska han se att det finns någon insmugen formulering om att den enskilde ska få ökad makt över arbetslivet. Men faktum är att det i människors vardag inte spelar någon roll att det finns en bisats insmugen i 121-punktsprogrammet om att ni någon gång i framtiden eventuellt ska

Prot. 2003/04:38
28 november

*Svar på
interpellationer*

presentera ett förslag. I människors vardag handlar det om att människor i dag i Sverige behöver mer makt över sin arbetstid.

Hans Karlsson säger också att detta inte är det mest brådskande. Då börjar vi hamna i en rejäl åsiktsskillnad. Jag ser att en av de huvudsakliga utmaningarna för Sverige är att se till att alla de hundratusentals människor som i dag inte går till jobbet för att de i stället uppbär sjukersättning kommer till jobbet. Jag ser som en av mina huvuduppgifter inom arbetsmarknadspolitiken att fundera på hur vi ser till att de som går in i väggen inte blir fler. Det är brådskande.

Vi vet – ett mycket enkelt samband – att om folk är på arbetet och betalar skatt får vi resurser till välfärd. Är folk hemma sjukskrivna ser vi problem i skola, sjukvård, välfärd. Det går åt fel håll. Detta är för mig mycket brådskande.

Jag omformulerar frågorna. Sedan får jag se om jag får ett svar.

Vad tyckte Hans Karlsson i juni 2002? När trodde Hans Karlsson att regeringen skulle presentera ett förslag? Trodde Hans Karlsson på Mona Sahlin, det vill säga att det skulle komma en proposition under hösten? Om han trodde på Mona Sahlin, vad har hänt som har förändrat verkligheten? Säger man en sak före valet och gör en annan sak när man hamnar i regeringsställning?

Anf. 18 ANDERS WIKLUND (v):

Fru talman! Det är helt rätt som Erik säger: Det handlar ju faktiskt om människors vardag. Det är det vi pratar om här.

Från SCB:s undersökningar om levnadsförhållanden, som presenterades för inte så länge sedan, vet vi i dag att det under 90-talet blivit fler arbetstagare som upplever besvär, sömnsvårigheter, oro, ångest och att man inte kan slita tankarna från jobbet ens på fritiden. Flera arbetstagare upplever också att kraven i arbetslivet har ökat men att inflytandet över arbetssituationen minskat samtidigt. Det är en mycket olycklig utveckling. När gapet mellan krav och kontroll och arbetstagarnas inflytande minskar, vidgas också riskerna starkt för att ohälsa utvecklas, och det är det vi ser i dag.

Det är ingen tvekan om att arbetslivet behöver reformeras. Vi behöver ett mänskligare, mer uthålligt arbetsliv. Även om jag är vänsterpartist och borde vara vis av erfarenhet och mycket tålig och uthållig så börjar även jag känna mig lite frustrerad över att så lite händer. Eftersom vi är åtminstone tre partier som är överens – kanske fyra till och med – borde ju förutsättningarna vara på plats för förslag som kan läggas på riksdagens bord, förslag som för övrigt också borde kunna ha förutsättningar att vinna en bred acceptans över hela arbetsmarknaden. Från Vänsterpartiets sida är vi helt klart beredda att diskutera både omfattning och takt för genomförande, och även övriga delar av det ursprungliga förslaget.

Hans Karlsson! Glöm inte att varje litet steg av verklig rörelse är bättre än tusen anföranden, även från den här talarstolen. Låt oss tillsammans se till att skapa lite rörelse. Arbetslivet behöver den här reformen!

Anf. 19 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag önskar att Erik Ullenhag hade lite större respekt för den politiska överenskommelse som vi träffat mellan tre partier, det som

vi kallar för 121-punktsprogrammet. Det är ingen insmugen formulering. Efter valet träffades en överenskommelse om vilken politik som ska genomföras gemensamt med majoritet i riksdagen. Arbetstidsfrågan var en sådan. Det går inte att misstolka vad som står i det programmet. Vi ska införa ett stärkt inflytande för löntagarna över arbetstidsfrågan.

Det är bra att Erik Ullenhag och Folkpartiet har engagemang i den frågan, men gör det inte till den fråga som helt och hållet avgör hur ohälsan utvecklas. Det är en del, och det är en synnerligen viktig del. Hur arbetsdagen ser ut för människor har betydelse också utifrån vilket ledarskap man har och vilken arbetsorganisation man har. Det är frågor som vi jobbar med hela tiden, och vi försöker lägga fram förslag för att stärka löntagarens ställning i arbetslivet. Arbetstidsfrågan är en, och en viktig, del i det.

Jag tänker inte ge mig in i något slags psykologisk gissningslek om vem som trodde på vem när, utan mitt raka och enkla besked är att vi kommer att lägga förslag om förstärkt inflytande över arbetstiderna.

Anf. 20 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag behöver fastna i historien, Hans Karlsson.

I denna talarstol, i slutet av november 2003, säger Hans Karlsson: Mitt raka och enkla besked är att vi någon gång kommer att genomföra de förändringar som jag själv föreslog för ett och ett halvt år sedan.

Det är lite skillnad det, jämfört med Mona Sahlin. Det här var en ganska stor fråga. Det var ganska mycket ”media”. Mona Sahlin sade: Om ni väljare ger oss mandat så ska jag genomföra Hans Karlssons förslag under hösten 2002, eller i alla fall lägga en proposition. Det är klart att det har skett en avsevärd glidning.

Jag tror ju att det är så att Hans Karlsson för ett och ett halvt år sedan, när han presenterade sitt förslag, tänkte sig att det ganska snart skulle genomföras. Sedan har något hänt. Det jag tror har hänt är att LO, Hans Karlssons gamla arbetsgivare, har slagit klackarna i backen.

Det är ju så, tyvärr, i svensk politik att det alldeles för ofta är någon annan som styr och som vi vet finns med i bakgrunden. Är det Socialdemokraterna som styr så är det väldigt många beslut som fattas i LO-borgen bortom insyn och kontroll.

Det kan finnas någon annan förklaring – jag vet inte vilken – men det är klart att det är en förändring när en minister säger: I höst ska jag presentera en proposition. Sedan, ett och ett halvt år senare, säger ministern: Någon gång i framtiden ska vi genomföra denna förändring.

För att lugna Anders Wiklund: Vi är inte helt överens. Folkpartiets förslag handlar om att ge den enskilde mer makt över sin arbetstid, ha tiden som en bank där man antingen kan ta ut ledighet eller pengar. Det är en avsevärd skillnad mot Vänsterpartiets förslag som handlar om att man är tvungen att ta ut den här tiden i ledighet.

Där kan Hans Karlsson välja. Gå till Folkpartiet eller håll fast vid Vänsterpartiet och Miljöpartiet för att få en majoritet i denna fråga i riksdagen. Men gör någonting! Presentera någonting! Det är ändå ditt eget förslag som nu ligger och väntar i en byrålåda. Jag ber om ursäkt för uttrycket – du gillade det inte tidigare – men det är faktiskt så det är.

Prot. 2003/04:38
28 november

Svar på
interpellationer

Anf. 21 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag funderade på vad det var som störde Erik Ullenhag, och så kom det till slut att Erik Ullenhag misstänker att det i själva verket är LO som har bestämt. Jag hade inte kunnat gissa att det var det som störde. Det är nämligen inte så. Men kan inte Erik Ullenhag prata med LO i stället för att fråga mig vad LO tycker? Det vore ju mycket enklare. Snacka med LO, så får Erik Ullenhag höra hur LO ser på den här frågan.

Det är dessutom inte sant att jag, som Erik Ullenhag säger, inte kommer att göra någonting. Om några månader, i vår, kommer det ett förslag, en proposition, som tar upp en del i det förslag som jag själv var med och utarbetade, nämligen arbetslivsimplementeringen i EU-direktivet. Det kommer. Därefter är det min avsikt att också komma med förslag om stärkt inflytande.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2003/04:127 om arbetskraftsinvandring

Anf. 22 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Erik Ullenhag har frågat mig dels när jag kommer att lägga fram förslag på kommittédirektiv i enlighet med det fattade riksdagsbeslutet av den 11 april 2003, dels om jag ämnar vidta några åtgärder mot bakgrund av att regeringen, ännu sju månader efter riksdagsbeslutet, inte förmått tillsätta utredningen i enlighet med riksdagens tillkännagivande. Frågorna ställs mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande i frågan om arbetskraftsinvandring den 11 april 2003 (bet. 2002/03:SfU8, rskr. 2002/03:143).

I ett frågesvar den 22 oktober i år informerade jag om att beredningen inom Regeringskansliet av de aktuella kommittédirektiven i princip är avslutad, att diskussioner nu pågår med företrädare för Miljöpartiet och Vänsterpartiet samt att jag hoppas på ett regeringsbeslut inom en snar framtid. Detta gäller fortfarande. När väl beslut om kommittédirektiv föreligger bör övriga vederbörliga beslut kunna fattas omgående så att kommittén så fort som möjligt ska kunna börja arbeta.

I det tidigare frågesvar som Erik Ullenhag refererar till i sin interpellation, framhöll jag att en översyn av det aktuella regelverket är ett komplext uppdrag. Riksdagens tillkännagivande anger endast ramarna för det kommande utredningsarbetet, och det är ofrånkomligt att utredningen kommer att behöva ta ställning till en rad till kärnuppdraget kopplade frågor. Flera av dessa frågor är både juridiskt och politiskt komplicerade. Det är alltså i och för sig inte märkligt att det tar en viss tid att ta fram kommittédirektiv i det aktuella fallet.

Samtidigt medger jag gärna att det är otillfredsställande att arbetet med kommittédirektiven har dragit ut på tiden så som har skett. Jag vill i det sammanhanget uppriktigt försäkra Erik Ullenhag om att det bakom detta inte ligger någon vilja från min sida att förhålla ett regeringsbeslut i linje med vad riksdagen givit uttryck för. Arbetet för att få till stånd ett beslut om kommittédirektiv och i övrigt se till att kommittén kan börja arbeta kommer därför också fortsättningsvis att ha mycket hög prioritet.

Fru talman! 79 år är någonting som har fastnat i ganska många människors medvetande. Det var det som räknades fram när det gällde att behålla dagens välfärdsnivå i Sverige: Vi som arbetar i dag behöver arbeta fram tills vi är 79 år. De flesta, även i min generation, kommer nog inte att vilja arbeta tills de är 79 år. Jag tror att många av oss kommer att vilja arbeta längre än i dag, och det är väldigt bra.

Vad det här pekar på är, som vi alla vet, att vi blir äldre och äldre i Sverige, att färre och färre är i arbetsför ålder och att vi har svårare och svårare att klara välfärden. Mot den bakgrunden går det upp för alltför – Folkpartiet ändrade ståndpunkt för några år sedan – att vi behöver en arbetskraftsinvandring till Sverige. Sverige behöver människor som kommer hit för att vi ska klara vår egen välfärd. Det är det ena benet av arbetskraftsinvandringen.

Det andra benet av arbetskraftsinvandringen är att det också handlar om människors möjlighet att röra på sig, att människor som vill ta sig till Sverige och bygga sig en framtid här, som kan skaffa sig en anställning och kan skaffa sig ett arbete, ska kunna få göra det. Jag tror att detta skulle avlasta det svenska asylsystemet enormt. De som söker flyktingstatus ska fortfarande få flyktingstatus eller skydd på andra grunder, men i dag finns det många som söker asyl i Sverige därför att det är enda vägen in i Sverige. Om de i stället kunde lägga sin energi på att försöka skaffa ett arbete i Sverige och därigenom få stanna skulle det vara bra för den enskilda människan och bra för Sverige.

I den här frågan har Socialdemokraterna åkt en väldig slalombana det senaste året. I valrörelsen var statsminister Göran Persson mycket tydlig: Det ska inte bli någon arbetskraftsinvandring i Sverige. De som till stor del finansierar socialdemokratins valrörelse, LO, var ännu tydligare. De skrev ledare i sin tidning om att Folkpartiet vill ha arbetsläger i Sverige, att det är det arbetskraftsinvandring innebär.

Då och då skriver Göran Persson artiklar i utländska medier, och då har han ett helt annat budskap: Vi behöver arbetskraftsinvandring.

I vår förra interpellationsdebatt var jag inne på detta att socialdemokratiska ministrar säger mycket klokt innan de kommer in i regeringen men gör ganska lite när de sitter i regeringen. Sedan avgår de, och då berättar de vad de borde ha gjort. Tidigare migrationsministern Jan O Karlsson berättade i Göteborg att Europa behöver en omfattande arbetskraftsinvandring för att klara att minska främlingsfientlighet och för att förbättra integration. Det var hans första tal efter att han avgick som minister. Han har helt rätt.

Här tycker vi nog olika. Här är det nog så att Socialdemokraterna egentligen inte vill ha arbetskraftsinvandring. Poängen med den interpellation jag har väckt är att det i detta fall inte spelar någon roll, för det finns en annan riksdagsmajoritet. Det fattades ett beslut i april i år, mot socialdemokratins vilja, om att vi ska utreda hur vi ska få fram ett regelverk för att öppna Sverige för arbetskraftsinvandring. Nu har det gått sju månader, och utredningen har inte ens tillsatts.

I det läget säger Hans Karlsson att det är samarbetspartiernas fel. Det är svårt för mig som folkpartist att veta vad Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger i förhandlingarna om varför ni inte kommer överens. Jag tror

att det är så att socialdemokratin egentligen inte vill detta, och då vill man skjuta det framför sig.

Jag har några frågor som jag vet skulle underlätta era samtal med samarbetspartierna, i synnerhet Miljöpartiet. Är ni beredda att låta utredningen titta på och utreda om det nya systemet ska tillåta att en människa kommer till Sverige och söker arbete på plats? Är ni beredda att låta utredningen titta på att människor som befinner sig i Sverige av en eller annan anledning och får ett arbete här kan få uppehållstillstånd på den grunden?

Svarar du ja på de två frågorna tror jag att du kommer att se att du ganska snart har stöd av till exempel Miljöpartiet för de direktiv ni har försökt förhandla fram i sju månader.

Anf. 24 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Det är inte orimligt att Erik Ullenhag kritiserar regeringen och mig för att de här kommittédirektiven har dragit ut på tiden. Det har tagit längre tid än vad jag själv föreställde mig tidigare i höst och efter sommaren, när jag diskuterade detta i ett annat sammanhang.

Vi skyller inte på någon. Jag ser dagligen det arbetsläge vi har i departementet, som är ansträngt. Jag ser hur folk sliter. Det är ingen ursäkt. Det är en förklaring, som inte är att skylla på något. Vi tappade fart i höstas – det tror jag alla kan förstå. Det är ingen ursäkt. Det är en realitet.

Det är rimligt att regeringen levererar det uppdrag som riksdagen har gett till känna. Vi kommer att göra det. Jag kan försäkra – och jag hoppas att jag blir trodd på orden – att denna tidsutdräkt inte beror på att regeringen vill förhålla därför att regeringen har någon annan uppfattning än riksdagsmajoriteten. Vi respekterar riksdagsmajoriteten.

Därför, Erik Ullenhag, skulle jag i och för sig mycket väl i sak kunna diskutera asylpolitiken, invandrarpolitiken och de frågor som utredningen egentligen ska handla om. Men av respekt för riksdagens tillkännagivande tycker jag inte att det är lämpligt att göra det. Jag tycker att det är lämpligt att det får brytas i den utredning som riksdagen har begärt ska tillsättas.

Jag kan också säga, Erik Ullenhag, att vi är eniga om att vi måste påbörja arbetet med att se på vilket sätt ökade möjligheter till arbetskraftsinvandring kan komplettera övriga åtgärder som vidtas för att säkra arbetskraftsutbudet.

Som framgått av det jag har sagt, både nu och i interpellationssvaret, pågår jobbet intensivt för att få till stånd det beslut om direktiv till den parlamentariska utredning som riksdagen har efterfrågat.

Anf. 25 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Låt mig inledningsvis tacka för att ministern säger att han ska se till att verkställa det riksdagsbeslut där Socialdemokraterna var i minoritet. Jag tar dig på orden; jag tror det också.

Du får ändå ha en viss förståelse för att jag tycker att det är lite märkligt att det sju månader efter ett riksdagsbeslut, som gick socialdemokratin emot, om att ta fram ett regelverk för att öppna sig för arbetskraftsinvandring fortfarande inte har kommit kommittédirektiv.

Nu försöker jag hjälpa Hans Karlsson i förhandlingarna med Miljöpartiet. Jag kan göra det igen.

Är Hans Karlsson beredd att låta utredningen titta på ett system för arbetskraftsinvandring som innebär att man kan komma till Sverige och söka arbete på plats? Är Hans Karlsson beredd att skriva in i direktiven att det ska utredas om den som finns i Sverige och får ett arbete eller har befunnit sig i Sverige på annan grund, kanske som turist, kan få uppehållstillstånd på den grunden? Svarar du ja på de frågorna tror jag att du ganska snart kan leverera kommittédirektiv.

Problemet i sammanhanget är, i alla fall som jag har förstått Miljöpartiet och de signaler jag har fått, att man från regeringens sida försöker komma undan riksdagsmajoriteten lite grann genom att ge kommittén eller utredningen ett mycket stort och viktigt uppdrag. Som jag har förstått det – men det kan vara fel – var det väldigt länge aktuellt att man skulle säga till utredningen: Börja med att titta på ifall Sverige behöver arbetskraftsinvandring över huvud taget!

Det skulle vara helt fel. Det var inte det som riksdagen beställde. Riksdagen har en mycket tydlig beställning. Det ska tillsättas en utredning för att ta fram ett regelverk för att öppna Sverige för arbetskraftsinvandring.

Även här tror jag att det är ganska bråttom. Jag tror att det är bråttom för de människor som har tagit sig till Sverige, som arbetar i Sverige men som gör det svart. Jag försvarar inte att de gör det svart, men vi vet att vi i denna stad har massor av människor som har kommit illegalt som kanske diskar för 20 kr i timmen, som inte har någon social trygghet, som inte har några rättigheter, som inte har något fack att gå till och som inte har någon myndighet att anmäla någon till. För dem är det viktigt att vi öppnar för arbetskraftsinvandring.

Vi vet att det är viktigt för de människor i Sverige som inte får vård, i alla fall inte så bra vård som de skulle ha fått ifall vi hade öppnat för arbetskraftsinvandring.

Det ringde en medicinskt ansvarig sjuksköterska från Katrineholm till mig. Hon sade så här: Äntligen har vi på vår ortopedavdelning fått en fast läkare. Vi har haft stafettläkare år ut och år in. De har kommit några månader. Sedan har de försvunnit, och så har vi varit utan läkare. Nu har vi fått en kille som kommer från den irakiska delen av Kurdistan eller norra Irak – som hon uttryckte det. Han har jobbat här ett antal månader. Han trivs, och han vill stanna.

Han var nöjd. Patienterna var nöjda. Människor fick vård. Men dagens regelverk sade: Han ska inte stanna i Sverige. Han får åka härifrån.

Hon sade till mig: Jag är helt förtvivlad. Vi är i en situation då vi återigen har människor som inte får vård. Vi är fast i ett stafettläkarsystem. Det kostar mer för samhället, och det ger sämre vård. Så här är det på grund av att socialdemokratin har sagt att vi inte ska ha någon arbetskraftsinvandring på det viset att en person som får arbete i Sverige ska kunna få stanna.

Om Hans Karlsson inte vill svara på frågorna om de framtida kommittédirektiven får jag ha respekt för det, men jag tror faktiskt att jag tangerar de kärnfrågor som avgör ifall ni kommer fram snart eller inte.

Allra sist vill jag i detta replikskifte få ett svar på när Hans Karlsson, som ansvarig minister, tror att direktiven kommer.

Anf. 26 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Erik Ullenhag argumenterar en gång till för det synsätt som ligger till grund för riksdagsbeslutet om en utredning. Det är kända argument. Jag väljer med hänsyn till och framför allt med respekt för riksdagens beslut att inte här påbörja det arbete som den utredningen ska göra. Frågor som hör till nödvändigheten av kommande arbetskraftsinvandring i förhållande till skyddsreglerna i asylrätten och sådana saker är svåra frågor, och det är frågor som ska brytas och diskuteras i utredningen. Det är precis detta som den här utredningen ska lämna svar på.

Vi bereder i Regeringskansliet nu i enlighet med riksdagens beslut. Om Erik Ullenhag känner behov av det beklagar jag gärna en gång till att det har dragit ut längre på tiden än vad jag hade föreställt mig och vad riksdagen och Erik Ullenhag hade haft anledning att förvänta sig. Jag räknar med att det inte ska dröja särskilt länge innan direktiven är klara och en utredning är tillsatt.

Anf. 27 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Här går det i alla fall framåt. I augusti sade Hans Karlsson: Direktiven kommer snart. Jag tror att det var i ett frågesvar i oktober som Hans Karlsson sade att direktiven kommer snart. Och i dagens interpellationssvar sade han: Direktiven kommer snart.

Nu säger i alla fall Hans Karlsson: Det ska inte dröja så länge. Jag låter mig nöjas med det. Jag tror att Hans Karlsson kommer att se till att de här direktiven kommer fram. Men det finns något som bekymrar mig och som kommer att fortsätta att bekymra mig när det gäller frågan om arbetskraftsinvandring. Det är att det här är ytterligare ett exempel på en av de frågor där makten inte alltid är synlig i de organ som vi är vana vid.

Jag tror att anledningen till att socialdemokratin har mycket svårt i denna fråga är att LO är emot. Det är ett demokratiskt problem. Det är ett demokratiskt problem att vi inte riktigt vet när besluten fattades. Var tog det stopp? Tog det stopp i en riksdagsdebatt? Ganska sällan. Tog det stopp när regeringen hade eget sammanträde? Ganska sällan. Nej, det tog stopp när man träffade LO borta i LO-borgen eller på andra sidan bron, i Regeringskansliet.

I den debatt som vi hade alldeles nyss om arbetstiden sade Hans Karlsson, när jag drog upp LO och han blev lite irriterad: Snacka med LO i stället så får du höra vad de tycker!

Vad de tycker om arbetskraftsinvandring vet jag. De har i och för sig chefsekonomer som alla räknar fram att vi behöver arbetskraftsinvandring i Sverige. Men att LO som organisation är motståndare är fullständigt klart. Däremot är jag bekymrad över en sak. Och jag tänkte allra sist fråga Hans Karlsson: Har LO inflytande i arbetet med att ta fram direktiven till utredningen om kommande arbetskraftsinvandring? Förs det samtal med LO just i den här frågan bakom stängda dörrar, som vi som är i riksdagsmajoritet inte får höra?

Anf. 28 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Nu kom misstänkliggörandet igen. Jag tycker att Erik Ullenhag nu är mer än lovligt konspiratorisk och insinuant. Jag har gett Erik Ullenhag rätt i att det finns skäl att kritisera tidsutdräkten. Det finns gränser för hur många gånger jag tänker säga det.

Om Erik Ullenhag tänker misstänkliggöra regeringen för orent spel kommer det att göra mig våldsamt irriterad. Vi har haft en hearing med alla parter. I övrigt är detta en fråga som bereds inom Regeringskansliet, och jag begär att Erik Ullenhag tror på det och respekterar regeringens sätt att bereda frågor till riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2003/04:38
28 november

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2003/04:137 om utredning utan krav på information till vårdnadshavaren

Anf. 29 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Magdalena Andersson har frågat mig om jag är beredd att låta se över socialtjänstlagen (2001:453) i syfte att undersöka möjligheterna att kunna inleda en utredning i vissa särskilda fall, där en ung person kan riskera att komma till skada, utan att informera vårdnadshavaren.

Bakgrunden till Magdalena Anderssons fråga är situationen för flickor som riskerar att utsättas för så kallat hedersrelaterat hot eller våld och där information till vårdnadshavaren om att en utredning om flickans situation inletts av socialtjänsten riskerar att innebära ett ytterligare hot för flickan.

Regeringen har på olika sätt engagerat sig för dessa flickor under de senaste åren. På senare tid har även situationen för pojkar och unga män i motsvarande situation uppmärksammats.

I socialtjänstlagens 11 kap. 2 § regleras hur en utredning om socialnämnden behöver ingripa till en underårigs skydd eller stöd ska bedrivas. Det får inte råda något tvivel om att en utredning pågår. Familjen ska alltid informeras om nämndens beslut. Sekretesslagen (1980:100) ger möjlighet att sekretessbelägga i princip allt utom att en utredning inletts, det vill säga orsaken till utredning, vem som tagit kontakt med socialtjänsten, vad som framkommer, eller hur utredningen bedrivs. Skulle socialtjänsten bedriva utredningar utan vårdnadshavarens kännedom riskerar det att allvarligt undergräva förtroendet för socialtjänsten.

Såvitt jag vet har Socialstyrelsen inte gett uttryck för någon annan tolkning än att det finns utrymme för socialtjänsten att ha rådgivande samtal med flickan eller pojken utan att informera vårdnadshavaren. Samtalen ger socialtjänsten möjlighet att få ett bättre underlag för att bedöma om det finns en hotbild för den enskilda flickan eller pojken. Om socialtjänsten bedömer att den unge riskerar att fara illa på grund av att vårdnadshavaren informeras om att en utredning inleds, och det därmed föreligger ett behov av skydd för flickan eller pojken, ska socialtjänsten göra ett omedelbart omhändertagande med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och sedan göra utredningen.

Problemet med avsaknaden av beslutsunderlag för socialtjänsten gäller även om någon annan instans skulle fatta beslut om att inleda utredning utan vårdnadshavarens kännedom.

Nyckelfrågan är var gränsen går mellan rådgivning och utredning. Detta är ingen enkel gränsdragning och frågan är om det är möjligt eller ens önskvärt att tydligare reglera detta i lag. Enligt min mening måste

lagstiftningen vara tydlig och klar när det gäller flickans eller pojkens rätt till råd, skydd och stöd och samhällets ansvar för att ombesörja detta. Hur samhällets insatser ska utformas i det individuella fallet är dock så situationsberoende att en tydligare reglering riskerar att motverka sitt syfte.

Som Magdalena Andersson säger redogjorde jag för min uppfattning i denna fråga i en interpellationsdebatt under våren. Inget har hänt sedan dess som gör att jag är beredd att ompröva min uppfattning. Jag står därför fast vid att de möjligheter som socialtjänstlagen i dag ger är tillräckliga för att ge skydd och stöd för dessa flickor och pojkar.

Anf. 30 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Fru talman! De flickor som min interpellation handlar om går en enormt svår balansgång. De vill frigöra sig och kunna leva ett självständigt liv som de ser att andra kvinnor och flickor gör. Samtidigt är de väldigt beroende av sin familj och sin släkt. De är uppvuxna med en väldigt stark släktkänsla. Banden är oerhört starka. Man vill inte alltid skära av banden med de personer som finns runtomkring. Det vill väl inte någon av oss heller. Vem vill bli av med farmor, syskon, mamma och kusiner på ett enda bräde? Det är det som händer om flickan skulle lämna familjen. Då blir alla band klippta. Det vet de här flickorna.

Ibland vill de lämna sina hem. De kan ha väldigt goda skäl till det. Det kan handla om våld eller de kan vara ängsliga för att ett arrangerat äktenskap är på gång. Men ibland är det så att de här kvinnorna vill ha hjälp på något annat sätt, hjälp att ta sig ur den situation de är i men utan att för den skull behöva ta avstånd från hela sin familj och det liv de har med dem.

Jag tycker att ministern borde hålla med om att det då är viktigt att flickan kan få den hjälp hon behöver utan att vara rädd och ängslig för att hennes familj ska få veta att hon håller på att gå bakom ryggen på dem. Det flickan gör när hon går till socialtjänsten är ett oerhört svek i den patriarkala pappans ögon. Det är en kränkning mot hela familjen.

Det är någonting som vi vet existerar. Integrationsverket har haft hearingar som visar att flickor från de här familjerna inte vågar söka hjälp hos socialtjänsten eftersom de vet att när pappan får reda på det kommer det att bli ett elände. Risken att förlora familjen gör att flickor tar tillbaka sin ansökan om stöd. Det vore värdefullt om ministern kunde avsätta lite tid till att lyssna på Integrationsverket för att få del av den information som man har där om de här flickorna.

Jag tror inte att det är bra att glida på lagen och prata om rådgivning när man pratar med de här flickorna. Man kan träffas ett par gånger och ha rådgivning men så fort flickan använder ordet hjälp och vill ha hjälp har socialtjänsten en skyldighet att kontakta någon av föräldrarna och berätta att man sätter i gång en utredning.

Alternativet, att sekretessbelägga för föräldrarna vad utredningen handlar om och bara berätta att man har satt i gång en utredning är nästan ännu värre. Hur känner sig en pappa i det läget? Det är ju att bädda för ännu större ytterligare konflikter i hemmet. En dotter har kränkt hela familjens heder och ära genom att gå till socialtjänsten. Att sedan inte få veta vad det handlar om utan bara att ens dotter har varit där är inget bra

alternativ. Jag ser det inte som bra, och flickorna är fruktansvärt ängsliga för det.

Terrafem är en kvinnojour som finns till för flickor med utländsk härkomst. Där säger man att det här tar tid. Kvinnorna behöver väldigt mycket tid på socialtjänsten. Det räcker inte med ett par tre rådgivande samtal. Man måste få skapa en riktig trygghet. Flickorna måste få uttrycka behovet av hjälp utan att vara ängsliga för att de kommer att bli tvungna att ryckas med sina rötter ur mammas och pappas famn om de skulle vilja vara kvar där.

Jag önskar att ministern skulle vilja ompröva sitt ställningstagande i denna fråga.

Anf. 31 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Det som Magdalena Andersson tar upp i sin interpellation är en väldigt angelägen fråga som jag kom i nära kontakt med under min tid i socialnämnden förra perioden. Den har bäring inte bara på dessa kvinnor utan även på andra frågor som berör barn. Jag kan ta ett exempel.

Det var en situation där barn utnyttjades som svart arbetskraft på en restaurang under vidriga förhållanden, enligt uppgiftslämnaren som var en trovärdig person. De var små och jobbade direkt efter skolan, sena kvällar, nätter och helger. Det var många timmar i veckan.

När de här förhållandena kom till socialtjänstens kännedom var det första man gjorde att ringa upp den person som barnen bodde hos och som fungerade som vårdnadshavare. Han eller hon bedyrade att det var helt taget ur luften. Senare gjorde man ett besök på restaurangen i fråga. Man kan räkna ut själv att det då inte fanns några underåriga barn som arbetade som svart arbetskraft.

Frågan har bäring på många olika situationer där det är lämpligt och rimligt att man inte underrättar föräldrar initialt. Ofta när man möter rutinerade socialtjänstemän säger de att de hanterar det praktiskt. De arbetar praktiskt. Det kan man tolka som att de stretchar ut lagen i dess fulla längd och gör saker som inte är riktigt tillåtna. Man kan säga att de för barnets eller ungdomens bästa gör saker som är nödvändiga, men de kontaktar inte vårdnadshavaren. Det gäller de mer rutinerade personerna. Men de som är unga och nyutexaminerade har nog en större benägenhet att följa lagstiftningens paragrafer.

Jag tycker att det skulle vara viktigt av flera skäl. Tjänstemännen skulle ha tydliga regler om vad de får göra och inte göra. När det går fel är de väldigt ensamma. Då är det inte någon chef som säger att det är en praxis och att man jobbar praktiskt. Då går man på lagen och förarbetenas intentioner.

Det är också viktigt, som Magdalena Andersson har tagit upp, att de här flickorna känner sig trygga när de kommer till socialtjänsten. De har svårt att skilja på utredning och rådgivning. Det får inte finnas någon risk för att de underlåter att ta kontakt med socialtjänsten för att få hjälp. De måste veta vad som gäller.

Jag tror att vi har samma utgångspunkt. Att vi ska skydda de här flickorna råder det inget tvivel om. Men jag tycker att svaret som ministern ger är luddigt. Det finns utrymme för socialtjänsten att ha rådgi-

Prot. 2003/04:38
28 november

*Svar på
interpellationer*

vande samtal. I vilken omfattning, och vad får de innehålla? Det tror jag är väldigt viktigt att tydliggöra.

Jag tror också att ett akut omhändertagande enligt LVU, lagen om vård av unga, inte är riktigt applicerbart på en 17-årig flicka i den situationen. Vad händer då? Hon placeras i ett jourfamiljehem. Vi vet hur svårt det är, i alla fall i den här regionen, att få ett jourhem någonstans i närheten av där man bor så att man kan gå i skola och sådana saker. Det är också en stor rädsla inför vad det innebär och vad samhället kan garantera där.

Jag tycker att Magdalena Anderssons fråga är rimlig. Hon frågar helt enkelt om man är beredd att se över det här, att kunna inleda en utredning utan att underrätta vårdnadshavaren i vissa särskilda fall där en ung person riskerar att komma till skada. Det finns inte något krav på hur det ska se ut, men det är en vädjan om att titta närmare på problemet och att ta kontakt med de organisationer som kontaktar oss och vill ha hjälp med att åtgärda detta.

Anf. 32 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Vi delar alla oron och känner vikten av att bli betydligt bättre på att ta hand om de här situationerna. Samtidigt ska vi inte låta lura oss och tro att det finns någon enkel väg ur dem. I allt socialt arbete är vi ofta inne i väldigt grannlaga avvägningar.

Magdalena Andersson och Hillevi Engström frågar mig om man kan se över möjligheterna. Det har vi faktiskt gjort med anledning av interpellationen. Det gjorde vi i våras och nu igen. Hur man än vänder och vrider på det är den väg som Magdalena Andersson anger inte gångbar. Om man går till länsrätten med en sådan situation kommer länsrätten inte att kunna ta ställning till någon annan information än vad flickan har gjort. Det innebär att i praktiken kommer beslutet om att inleda en hemlig utredning – det är det vi talar om – att ligga på socialtjänsten.

Då är frågan: Hur länge kan man bedriva en hemlig utredning innan den blir känd? Man måste då naturligtvis ringa människor, ta kontakt med människor och kartlägga vilket hot som faktiskt finns. Om det då från början finns ett hot i botten är det förmodligen bara en tidsfråga när hon, för det är i de flesta fall flickor, kommer att hamna i en mycket bekymmersam situation i förhållande till sin – i de flesta fall – far. Då riskerar man faktiskt att ställa till väldigt stora bekymmer för den enskilde. I många fall kan man riskera hennes liv.

Jag tror inte på den väg som Magdalena Andersson anger. Jag tror nog mer på den väg som vi faktiskt har valt, nämligen möjlighet till rådgivande samtal.

Jag är lite bekymrad över hur Magdalena Andersson väljer att ta den här diskussionen. Jag tror att hon tar stora risker, inte för sig själv men för andra. Med diskussionen skapar hon ett intryck av att flickor som känner sig hotade inte kan ta kontakt med socialtjänsten för då kommer de att kontakta föräldrarna, och det är ju inte sant. Det kan man göra. Man kan inleda ett rådgivande samtal utan att kontakt behöver tas med föräldrarna.

Om någon dock till äventyrs tror på det intryck som Magdalena Andersson skapar genom sin interpellation finns just risken att människor drar sig för att ta kontakt med socialtjänsten. Det är därför väldigt be-

kymmersamt att diskussionen förs på det sättet. Det finns faktiskt en risk att människor tror på det intryck som interpellanten försöker ge.

Om det finns ett hot i botten tycker jag att man ska göra ett omhändertagande. Om det finns en risk för att det faktum att man öppnar en utredning kommer att leda till en hotsituation eller till att någon blir utsatt för våld måste man göra ett omhändertagande. I detta är lagen klar.

Då måste jag fråga både interpellanten och Hillevi Engström: Tycker inte ni det? Om det finns en hotbild som är så stark att socialtjänsten gör bedömningen att om vi öppnar en utredning så kommer den här flickan att utsättas för våld, tycker ni då inte att det är ett skäl för att göra ett omhändertagande? Tycker ni att vi i den situationen i stället ska gå till länsrätten och inleda en hemlig utredning? Är det inte i så fall bättre att göra ett omhändertagande?

Hillevi Engström var inne på frågan om jourfamiljehem och möjligheten att erbjuda skyddat boende. Här tror jag att det finns en väldigt viktig sak att arbeta med. Därför anslår vi också 30 miljoner kronor till att bygga upp faciliteterna när det gäller skyddat boende för just den här gruppen.

Anf. 33 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Fru talman! Ministern lyssnade inte på vad jag sade i mitt första anförande. Jag sade att ibland vill en ung flicka lämna sitt hem, och hon kan ha väldigt goda skäl till det. Det kan handla om våld, om ett arrangerat äktenskap eller någonting liknande. Men ibland kan man vilja ha hjälp på ett annat sätt att ta sig ur den situation man är i, utan att behöva ta avstånd från hela sin familj och det liv man lever. Jag tycker att detta är ett ganska rimligt sätt att försöka hjälpa en ung kvinna i vårt land att kunna leva kvar med sina allra närmaste, framför allt när hon lever i en struktur som är så familjeberoende.

Jag tycker att ministern ska ta kontakt med Integrationsverket. Jag tycker att ministern ska ta kontakt med kvinnojourer – varför inte till exempel Terrafem? De kan berätta att det faktiskt är så: De här unga kvinnorna vågar inte ta den kontakt med socialtjänsten som de har rätt till därför att de vet vad som kommer att hända. Detta finns uttryckt. Det finns hearingar som Integrationsverket har haft, om det nu ska vara en statlig myndighet som berättar detta och ministern inte litar på vad en kvinnojour säger.

Här i min hand håller jag det material som Socialstyrelsen har skrivit om hur man ska hantera de flickor som lever under hot och tvång i patriarkala förhållanden. Här står det faktiskt att man kan ha rådgivande samtal, och det tycker jag är bra. Men tre rader längre ned står det att om flickan vill ha hjälp eller stöd ska en utredning inledas enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen. Då finns det inte mycket annat man kan göra om man är en plikttrogen socialsekreterare som vill sköta sitt jobb än att följa lagen. Vad skulle hända om man inte gjorde det?

Jag tycker att det är oerhört viktigt att man hjälper de här flickorna. Jag med min ideologiska uppfattning tycker att familjen är oerhört viktig att värna, att familjen är det yttersta och viktigaste, och jag ser därför oerhört allvarligt på att göra inskränkningar i familjens rätt och familjens möjligheter. Men jag ser också att man ibland måste kunna göra ett undantag. Ibland måste flickans rätt väga tyngre än familjens rätt.

Prot. 2003/04:38
28 november

*Svar på
interpellationer*

I de fall där det finns ett enda alternativ, nämligen att flickan blir flyttad från familjen för att socialtjänsten ska kunna göra denna utredning, tror jag att man ibland gör både flickan och familjen en väldig otjänst. Hon kanske vill ha möjligheten att kunna leva kvar med mamma och pappa men få hjälpen att få styrkan och kraften att kanske kunna gå den där sjuksköterskeutbildningen i stället för att gifta sig med någon som hon själv inte är kär i eller liknande saker. Hon behöver den hjälpen, det stödet och den kraften från socialförvaltningen – och så vågar hon inte, för om pappa får reda på det så är det fullständigt slut.

Anf. 34 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Jag vill först klargöra en sak som kom upp här. Jag anser självklart att om det är fråga om hot och våld så ska socialtjänsten inte bara inleda en utredning utan omedelbart göra en polisanmälan. Det är viktigt, och där tycker jag att det finns brister i samverkan mellan polis och socialtjänst. Det är också så att polis och åklagare ska ta detta på allvar. Det finns en massa tvångsmedel man kan använda – hämtning till förhör, gripande, anhållande och häktning – om det finns risk för brottslighet. Där finns det ingen pardon i min uppfattning. Detta kan man göra mycket mer av.

Sedan finns den här gråzonen där det inte har begåtts något brott och där det kanske inte finns något regelrätt uttalat hot. Det är dessa situationer, dessa gråzoner, man måste kunna hantera.

Jag är inte rädd för någon hemlig utredning. Jag tror att det finns mödeller för att lösa det här, till exempel att socialnämnden inte får delegera vissa beslut till en tjänsteman utan att dessa ska dras i nämnden så att nämnden får insyn i förhållandena och kan fatta ett beslut om att i det här fallet ska inte föräldrarna underrättas. Man kan tänka sig lite nya möjligheter.

Det görs ju fel. Det har visat sig att detta med skillnaden mellan rådgivning och utredning inte hanteras på ett riktigt sätt alla gånger. Det finns förslag på hur man skulle kunna göra. Jag tror att man måste titta lite närmare på det här och prata med de socialtjänstemän som är ute i verksamheten, precis som Magdalena var inne på. Vad kan man göra bättre? Hur kan man garantera att flickan får beskedet: Stopp, nu får du inte säga mer, för då kommer vi att inleda en utredning? Det måste vara glasklart för den som söker hjälp eller vill ha ett samtal var gränsen går. Det är det vi är ute efter: Detta måste man på något sätt reglera eller tydliggöra mycket bättre.

Men självklart ska de här brottslingarna i första hand tas om hand om de är brottslingar. Det är ingen tvekan alls om att det ska vara på det sättet.

Anf. 35 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Låt mig först och främst göra detta klart för alla som lyssnar på den här debatten eller kanske till och med läser protokollet efteråt, som är intresserade av de här frågorna eller kanske själva är i en sådan situation: Om ni är utsatta för hot och våld, lever i en pressad situation och vill söka kontakt med samhället för att få hjälp och stöd måste ni ta kontakt med socialtjänsten, och ni ska kunna göra det utan att vara

rädda för att uppgifterna ska föras vidare. Ni ska kunna söka upp socialtjänsten utan att behöva vara rädda för detta.

Jag tror att det är en viktig signal att skicka, för den motverkar i viss mån den skada som Magdalena Andersson genom sitt sätt att föra diskussionen kanske redan har ställt till med. Ni försöker att bekräfta bilden av att man inte ska ta kontakt med socialtjänsten därför att man då omedelbart kommer att få bekymmer hemma. Den signalen är väldigt viktig att skicka ut.

Jag lyssnade noga till Magdalena Andersson. Hon sade att hon anser att familjen är det viktigaste. Det kan vara så att hon förleds av det i sitt resonemang. Om en flicka lever under våld, hot och press av den arten att socialtjänsten vid de rådgivande samtalen gör bedömningen att hon kommer att råka väldigt illa ut om man inleder en utredning, då ska man göra ett omhändertagande. Det är inte riktigt att skicka tillbaka flickan till en sådan miljö, inte ens om hon själv säger att hon vill tillbaka till hemmet. Hon kan leva under en mycket stark press, och det måste också vägas in i den slutgiltiga bedömningen.

Det kan vara i vår syn på familjen som vi skiljer oss åt. För mig är familjen är viktig grundbult i samhället, men ibland är den en del av problemet och inte en del av lösningen. Då måste man från samhället vara beredd att vidta åtgärder som ingriper i familjens allra innersta. Det gäller när barn far illa över huvud taget, men också i de här fallen.

Vägen som Magdalena Andersson anvisar är att socialtjänsten i vissa fall ska öppna upp hemliga utredningar. Jag ställde frågan: Hur länge tror ni att en sådan utredning, om det finns hot och våld i botten, kan hållas hemlig? Är det inte i stället en stor risk för att flickan råkar väldigt illa ut med den modell som Magdalena Andersson förespråkar?

Det är viktigt att klarlägga att de riktlinjer som Socialstyrelsen har gett ut och som baserar sig på socialtjänstlagen ger möjlighet att föra rådgivande samtal. När en utredning inleds följer man de vanliga reglerna för information som återfinns i socialtjänstlagen. Man ska aldrig dra sig för att söka kontakt med socialtjänsten om man befinner sig i en sådan här situation.

Det viktigaste vi kan göra nu är att se till att det blir en bättre samverkan med övriga delar av samhället och bättre möjligheter att ta hand om människor som har hamnat i en svår situation. Det gäller till exempel att se till att samhället kan erbjuda ett skyddat boende i dessa fall. Här har vi hittills varit alldeles för dåliga, och det är därför som regeringen har anvisat ytterligare pengar.

Anf. 36 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Fru talman! Ministern säger att flickor ska kunna söka hjälp utan att vara rädda. Ja, det var precis därför som jag skrev min interpellation, för att hjälpa dessa flickor.

Regeringen har nu satsat 19 miljoner kronor på skyddat boende för flickor och unga kvinnor som riskerar att utsättas för hedersrelaterade brott. Jag tycker att det är hedervärt av regeringen att ha gjort det. Men varför tänker man inte i flera steg?

Mordet på Pela berörde hela Sverige. Jag läste en bok om det, där Pelas lillasyster berättade med sina egna ord – fast det var en journalist som höll i pennan – om hur det hela gick till. Hon beskrev precis den situation

Prot. 2003/04:38
28 november

*Svar på
interpellationer*

som min interpellation handlar om. Pela gick till socialkontoret och bad om hjälp för att hon och hennes syster skulle kunna flytta hemifrån. Föräldrarna blev naturligtvis kontaktade. Det fördes inga rådgivande samtal, lagtexten följdes och vi vet resultatet.

Ministern avslutar interpellationssvaret med att säga att det inte har hänt någonting för att han ska ha ändrat sin uppfattning från i våras. Ja, vad ska man säga om det? Vad är det som ska hända då? Ska det inträffa flera Pela-fall? Nej, det tror jag inte.

Jag uppmanar ministern att försöka att ta lite extra tid och fundera över dessa frågor och att ta kontakt med berörda personer. Jag är socialpolitiker i grunden, och jag vet att socialtjänsten har mycket gott i sig och vill väldigt mycket. Men det fungerar inte alltid bra. Man har inte alltid en trygg, erfaren och säker socialsekreterare på andra sidan bordet, en som vågar tänja lite grann. Man kan möta en sådan socialsekreterare som var med i programmet Uppdrag granskning häromveckan där en flicka uppmanades att gå till doktorn för att få bekräftat att hon var oskuld så att mamman och pappan skulle bli säkra på sin sak. Det är inte det samhälle som vi vill ha.

Det finns flickor som behöver ministrarnas hjälp. Jag hoppas att ministern är beredd att ompröva sitt ställningstagande.

Anf. 37 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag tror inte att det egentligen skiljer någonting vare sig i ambitionsnivå eller i sak. Men det är inte effektivt med den väg som Magdalena Andersson anvisar, nämligen att det ska gå att öppna upp hemliga utredningar. Jag tror att detta snarare skulle försätta dessa flickor i en mycket värre situation än vad de har i dag.

Det finns möjlighet att föra rådgivande samtal, och den möjligheten bör utnyttjas i dessa sammanhang. Sedan handlar det huvudsakligen om att det måste finnas resurser och möjligheter att erbjuda det stöd och den hjälp – till exempel skyddat boende – som de behöver. Men fortfarande finns det alldeles för lite resurser avsatta för detta. Men vi inledde ett arbete under förra året för att försöka staga upp och satsa på den delen.

När det gäller det intryck som Magdalena Andersson förmedlar är jag bekymrad över debatten. Om det kvardröjande intrycket blir att man inte ska söka hjälp hos socialtjänsten om man befinner sig i en hotfull situation, då har den här interpellationen ställt till väldigt stor skada. Det har jag försökt att rätta till genom att säga att det är precis tvärtom, att man inte ska vara rädd för att ta kontakt med socialtjänsten.

Man ska ta kontakt med socialtjänsten, och vi från samhällets sida ska göra allt vi kan för att försöka att hjälpa till att ta sig ur den situation som man har hamnat i och den press som man känner från familjen. Det kan göras inom den lag som i dag finns. Sedan återstår det en del bitar när det gäller resurstilldelning och hjälp till skyddat boende.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 38 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Kerstin Lundgren har frågat mig vilka skäl jag har för att statens naturvårdspolitik ska särbehandla nationalstadsparken i förhållande till nationalparker och naturreservat samt vad jag avser göra för att säkerställa att nationalstadsparken ska få ett tydligt statligt ansvar i likhet med nationalparker och naturreservat.

Regeringen har i sin skrivelse till riksdagen *En samlad naturvårdspolitik* (skr. 2001/02:173) berört frågan om nationalstadsparker. Regeringen konstaterar där att en nationalstadspark kan ses som en parallell till en nationalpark i den meningen att den är en tillgång för hela folket som ska bevaras och förvaltas så att värdena kan komma nu levande och framtida medborgare till godo. Det finns dock några viktiga skillnader: I en nationalpark måste marken tillhöra staten vilket inte är fallet i en nationalstadspark. Vidare saknar nationalstadsparken specifika föreskrifter. I stället har riksdagen, direkt genom miljöbalken, preciserat den markanvändning som inte är tillåten i nationalstadsparken. Kombinationen och integreringen av naturvärden, kulturmiljövärden, värden för friluftsliv, rekreation och pedagogik samt inte minst värden för turismnäringen, allt beläget i storstadens omedelbara närhet, gör nationalstadsparker speciella i förhållande till nationalparker eller naturreservat.

Jag anser att vår nationalstadspark är lika angelägen som våra nationalparker. Regeringen har lika höga ambitioner när det gäller dessa två bevarandeformer. Det väsentliga är det som förenar. I såväl nationalstadsparker som nationalparker handlar det om nationella värden som ska upprätthållas som en tillgång för nu levande och kommande generationer. Det var också dessa riktlinjer som lades fast i regeringens naturvårdsskrivelse, där vi angav hur vi menar att arbetet med nationalstadsparken skulle fortsätta. Min slutsats är att regeringen inte särbehandlar nationalstadsparken i förhållande till nationalparker eller naturreservat, utöver de skillnader i behandling som de olika aktuella lagrummen ger anledning till.

Angående den andra frågan instämmer jag med Kerstin Lundgren om att det har saknats ett helhetsgrepp för vård och förvaltning. Det var mot den bakgrunden som regeringen i förra veckan tog beslut om att ge Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att ta fram ett program för samordnad förvaltning, skötsel och utveckling av nationalstadsparken.

Jag anser att det behövs en gemensam syn – och till och med en vision – bland nyckelaktörerna, inte minst hos de berörda kommunerna, statliga markförvaltare och Ståthållarämbetet, på hur parken och dess olika delar ska skötas och utvecklas på ett långsiktigt bra sätt. Parkens värde för ekologi, naturvård, kulturhistoria och rekreation måste bevaras och utvecklas så att dess attraktivitet ökas. Därför ska länsstyrelsen tillsammans med kommunerna, markägarna och förvaltarna i ett program ta fram både långsiktiga mål och konkreta riktlinjer för parkens förvaltning, skötsel och utveckling. Detta uppdrag ska utföras efter samråd med berörda kommuner, markägare och förvaltare. Det ska redovisas senast den 31 december 2005. I och med detta uppdrag har regeringen gett Länssty-

Svar på
interpellationer

relsen i Stockholms län en tydlig roll och ett tydligt ansvar på ett sätt som väl motsvarar andra former av områdesskydd.

Anf. 39 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Tack, miljöministern, för svaret på min interpellation.

Nationalstadsparken fyller nio år i januari 2004. Den är unik i sitt slag för stadsmiljön. Den är unik i sitt slag också som ett försök eller en ambition att värna, vårda och säkra för framtida generationer ett rejält grönområde i en stadsmiljö.

Nio år i januari! I stället för att agera aktivt för att forma en gemensam strategi har regeringen nöjt sig med att beslutet var fattat. Miljöbalcken räddade området. Nio år utan skötselplan och utan statliga medel. Nio år, fru talman, och Djurgårdsförvaltningen känner att nu måste någonting ske och presenterar för sin del ett förslag på hur man skulle kunna utveckla området.

Jag väckte en interpellation för 14 dagar sedan, och som av en händelse, fru talman, beslutade regeringen förra torsdagen att ge ett uppdrag till Länsstyrelsen i Stockholms län att ta fram ett program för just samordnad förvaltning, skötsel och utveckling av nationalstadsparken. Det var väl bra i och för sig.

Nu talar miljöministern och regeringen om att man vill ha en gemensam syn, till och med en vision, på nationalstadsparken. Men vad har hindrat regeringen att under de gångna nio åren göra någonting för att få denna gemensamma syn? Vad har stått i vägen för regeringens handlingskraft under de gångna nio åren? Och varför ska det nu ta två år att få fram ett förslag som Djurgårdsförvaltningen på eget initiativ gjort en del grundarbete med? Varför senast den 31 december 2005?

Fru talman! Statens ansvar är likställt, säger miljöministern. Ska jag tolka det som att staten nu också är beredd att avsätta resurser? När man hör miljöministern låter det som att just det faktum att staten inte är markägare i just det här området, utan det är flera aktörer som är med, gör att staten känner sig handlingsförlamad när det gäller att ta ansvar, också ekonomiskt. Vi har alla kunnat ta del av att Länsstyrelsen i Stockholms län knappast haft resurser alls att genomföra någonting under de gångna nio åren. Här skiljer det sig de facto från övriga naturreservat och nationalparker, där ju staten går in och säkrar med skötselplaner men också med statliga medel och tar ansvar för utvecklingen och skötseln av området.

I det här fallet finns det inga sådana löften, bara ett löfte om en utredning i två år. Det tycker jag inte, fru talman, är ett tydligt besked från regeringen om att man verkligen vill ta sitt fulla ansvar och likställa nationalstadsparken i Stockholm med nationalparker i andra delar av landet. Jag väntar ivrigt på svar.

Anf. 40 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Jag instämmer i att det var ett mycket framsynt beslut att inrätta en nationalstadspark i Stockholm. Jag vill också säga att det inte är så att regeringen har präglats av handlingsförlamning. Det beslut som fattades för två veckor sedan är självklart berett under lång tid.

Det som kännetecknar förvaltningen av nationalstadsparken är att den måste ske i samverkan mellan många olika aktörer. I en nationalpark där

staten äger all mark är det en sak att upprätta en skötselplan. I en park som ägs av många förvaltare är det en annan sak. Vi ser att det är mycket angeläget att samordna arbetet. Det som jag har lagt min kraft på sedan jag blev minister är att se till att vi får en bra samverkan mellan de olika aktörerna.

Det uppdrag som vi nu ger har vi förberett mycket noga. Vi vet att länsstyrelsen har resurser att utföra uppdraget. Vi vet också att det finns ett brett intresse från aktörer att medverka i den här processen. Och det är precis så som det måste gå till i en nationalstadspark med många olika intressenter och komplexa förhållanden.

När det gäller resurser till nationalstadsparken angav regeringen redan i naturvårdsskrivelsen att det finns anledning att se över om det behövs extra resurser. Dock är det så, det ska vi komma ihåg, att staten redan i dag ger stora medel till nationalstadsparken genom de statliga förvaltarna. Det är inte så att nationalstadsparken är utan pengar. Till skillnad från andra nationalparker, som enbart har statens särskilda skötselanslag, har vi här förvaltare som har resurser. Det hindrar inte att vi kan behöva se över frågan. Men jag ser att rätt ordning att gå är att först låta länsstyrelsen genomföra sitt uppdrag – jag tycker att tiden är väl avvägd och bra – och när uppdraget är redovisat får vi anledning att återkomma till detta.

Att resurser har funnits också från statens sida för att hantera skötseln av parken tycker jag är viktigt att komma ihåg.

Anf. 41 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Jag kan förstå att miljöministern och regeringen har berett frågan under lång tid. Nio år är en rätt lång tid för att bereda en fråga, får man väl säga.

Jag har noterat att Länsstyrelsen i Stockholms län har begärt extra anslag från regeringen för att kunna ta sin del av ansvaret och att miljöministern säger att man klarar sig med de resurser som finns. Länsstyrelsens begäran har mötts av ett uppdrag att utreda. Jag är förvånad över att det har behövt ta nio år att komma fram till den slutsatsen.

Fru talman! Det faktum att det är många olika aktörer i det här området kan rimligen inte leda till svårigheter att komma fram till slutsatsen att man behöver ta fram en gemensam skötselplan. Nio år för att komma fram till den slutsatsen låter som en lite väl lång beredningstid i mina öron.

Jag förde fram frågan om resurser. Det är klart att olika aktörer har olika resurser, men staten har ju normalt för nationalparker ett ansvar för helheten. I det här fallet är det väl rimligt att staten tar ett ansvar utöver sitt eget förvaltaransvar för hela området, eftersom det är en nationalstadspark som är unik i både sin konstruktion och miljö.

Det vore intressant att få del av om miljöministern gett länsstyrelsens utredning i uppdrag att också se på frågan om extra resurser eller om detta ska göras av en ny utredning som bereds inom Regeringskansliet. Det har ju nu också gått något år sedan den skrivelse som miljöministern relaterar till låg på riksdagens bord.

Prot. 2003/04:38
28 november

Svar på
interpellationer

Anf. 42 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Jag är lite förvånad över att Kerstin Lundgren är så ointresserad av det arbete som faktiskt pågår och som är väldigt konstruktivt när det gäller att driva frågan framåt. Jag är också förvånad över att Kerstin Lundgren tycker att det är så enkelt och okomplicerat att, som vi nu gör, införa en helt ny skyddsform, nämligen nationalstadsparken, med helt nya regelverk.

Från statens sida tas ett ansvar för helheten. Men vi måste också se att det finns skillnader såtillvida att det i nationalparkerna inte finns några andra förvaltare med statliga resurser som just förvaltar, utan där har vi skötselanslagen. Nu går vi alltså in i nationalstadsparken och arbetar då på det sätt som jag menar att vi måste arbeta på – inte uppifrån som om staten ägde hela området utan i samarbete med aktörerna. Vi har gjort bedömningen att rätt sätt att arbeta är att förbättra samarbetet med aktörerna och att ge länsstyrelsen en tydlig roll, och det är det som vi nu gör.

Självklart har jag samrått med länsstyrelsen. Jag vet att man kommer att ha resurser att utföra det här arbetet. Givetvis är detta ett krävande och viktigt arbete, och länsstyrelsen har begärt att få det här samordningsuppdraget.

Jag anser således att vi arbetar på ett konstruktivt sätt för att driva frågan framåt och tror att detta kommer att ge ett mycket bra resultat.

Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Miljöministern är förvånad över mitt ointresse. Men låt mig kvittera denna signal med att säga att jag är förvånad över att miljöministern kan uppfatta det som ett ointresse att jag försöker säkerställa att nationalstadsparken får samma behandling, har samma relation som övriga nationalparker, och att vi verkligen värnar och kan utveckla ett område som är unikt i vår stadsmiljö.

Jag är också förvånad över att miljöministern tycker att det är rimligt att först bereda frågan i nio år och att det är ett tecken på regeringens intresse, liksom att det sedan – när man väl kommer fram till beslutet att man ska utreda – tar två år för den utredningen. Om detta är ett tecken på regeringens intresse för frågan må väl andra bedöma hur pass stort det intresset har varit under de gångna nio åren.

Vidare har jag, fru talman, ännu inte fått något svar i resursfrågan. Är det så att man i den utredning som nu ska få ta ytterligare två år också ska titta närmare på vilka ytterligare resurser staten har och att regeringen är beredd att jämställa nationalstadsparken med nationalparker genom att bevilja ett statligt ansvar för den ekonomiska utvecklingen av området och för skötseln av området, eller är regeringen bara ointresserad av sin del av helheten?

Anf. 44 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Låt mig tydliggöra att jag är förvånad. Eftersom vi nu faktiskt går framåt i frågan på ett väldigt konstruktivt sätt tycker jag att vi borde kunna vara eniga om att det är bra att vi tar steg framåt i stället för att diskutera hur många år som gått och vad som tidigare gjorts.

När det gäller vad som tidigare gjorts kan jag framhålla att uppdrag tidigare har lagts. Dessutom har det funnits en samordningsgrupp, och det har vidtagits åtgärder och arbetats med detta under många år. Det är

en komplex fråga att hantera en nationalstadspark mitt i ett urbant område. Det är ett nytt sätt att arbeta, och processen tar tid.

Jag tycker att det är viktigt att vi är eniga om värdet av nationalstadsparken – och det tror jag att vi är. Ja, jag vill verkligen försäkra Kerstin Lundgren om att vi är det. Vi tycker att det var ett mycket bra initiativ att inrätta nationalstadsparken, och vi i regeringen lägger just nu ned mycket arbete på att driva frågan framåt. Jag tror att det är viktigt att vi också ser att vi är på rätt väg, och jag hoppas att Kerstin Lundgren förstår min poäng med samverkan. Det finns en skillnad mellan nationalparker, som vi ägarrättsmässigt och så vidare helt och hållet förfogar över, och nationalstadsparken där samverkan med aktörerna är A och O. Här vill vi arbeta på rätt sätt. Det innebär också att processen tar längre tid.

Det ligger inte direkt i uppdraget att se över resursfrågorna, utan det är ett program för förvaltning som länsstyrelsen har fått. Däremot ser jag att vi när vi har ett sammantaget grepp om förvaltningen – jag har sagt att jag tycker att vi har saknat det – på ett bättre sätt kan bedöma resursfrågan. Detta med resurser till nationalstadsparken kan inte heller hanteras på exakt samma sätt som när det gäller nationalparkerna på grund av de särskilda omständigheter som råder, bland annat att det finns en lång rad förvaltare som också har andra resurser att tillgå. Således måste vi även i det här fallet skräddarsy en lösning. Det kan vi titta närmare på när vi kommit ytterligare ett steg på vägen.

Jag försäkrar alltså, Kerstin Lundgren, att vi arbetar på ett konstruktivt sätt med att föra frågan om nationalstadsparken framåt och säkerställa förvaltning och finansiering.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Anmälan om inkommen faktagromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktagromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2003/04:FPM33 Ädelmetalldirektivet *KOM(1993)322 och KOM(1994)267* till näringsutskottet

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2003/04:44 till socialförsäkringsutskottet

Prot. 2003/04:38
28 november

*Svar på
interpellationer*

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2003/04:AU1 Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

11 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 28 november

2003/04:166 av *Mats Odell* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
PPP-finansiering inom EU:s tillväxtinitiativ

2003/04:167 av *Karin Thorborg* (v) till näringsminister Leif Pagrotsky
Ett sammanhållet Posten

2003/04:168 av *Peter Althin* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Rättssäkerheten

2003/04:169 av *Cecilia Magnusson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Barn i familjevåldssituationer

2003/04:170 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till kulturminister Marita Ulvskog
Utlökalisering av statliga myndigheter

2003/04:171 av *Maud Olofsson* (c) till statsminister Göran Persson
Politik för tillväxt i hela landet

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 december.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 28 november

2003/04:358 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till statsrådet Ulrica Mesing
E 18:s sträckning vid Tensta–Rinkeby

2003/04:359 av *Liselott Hagberg* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Rennäringens villkor

2003/04:360 av *Carina Adolfsson Elgestam* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Jämställd idrott

2003/04:361 av *Cecilia Wikström* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Minskningen av statsbidrag till äldreforskning

2003/04:362 av *Viviann Gerdin* (c) till justitieminister Thomas Bodström
Frivården – en del av kriminalvården

2003/04:363 av *Torkild Strandberg* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Prövning av advokatarvode

2003/04:364 av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Carin Jämtin

Bistånd till Afrika

2003/04:365 av *Cecilia Wikström* (fp) till kulturminister Marita Ulvskog
Sändningstillstånd i det digitala marknätet

Prot. 2003/04:38
28 november

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 2 december.

13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 28 november

2003/04:300 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till utrikesminister Laila Freivalds
Israels bojkott av EU-tjänstemän

2003/04:307 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Särställning för kyrkor i EU

2003/04:321 av *Agne Hansson* (c) till utrikesminister Laila Freivalds
Ett demokratiskt val till duman i Ryssland

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 2 december.

14 § Kammaren åtskildes kl. 11.05.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
2 § Svar på interpellation 2003/04:107 om avskaffande av reklamskatten.....	2
Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	2
Anf. 2 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	2
Anf. 3 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	3
Anf. 4 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	4
Anf. 5 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	5
3 § Svar på interpellation 2003/04:61 om arvsskatt för makar och samboende	5
Anf. 6 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	5
Anf. 7 PER LANDGREN (kd).....	6
Anf. 8 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	7
Anf. 9 PER LANDGREN (kd).....	7
Anf. 10 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	8
Anf. 11 PER LANDGREN (kd).....	8
Anf. 12 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	9
4 § Svar på interpellation 2003/04:112 om den enskildes makt över arbetstiden	9
Anf. 13 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	9
Anf. 14 ERIK ULLENHAG (fp).....	10
Anf. 15 ANDERS WIKLUND (v).....	11
Anf. 16 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	12
Anf. 17 ERIK ULLENHAG (fp).....	13
Anf. 18 ANDERS WIKLUND (v).....	14
Anf. 19 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	14
Anf. 20 ERIK ULLENHAG (fp).....	15
Anf. 21 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	16
5 § Svar på interpellation 2003/04:127 om arbetskraftsinvandring.....	16
Anf. 22 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	16
Anf. 23 ERIK ULLENHAG (fp).....	17
Anf. 24 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	18
Anf. 25 ERIK ULLENHAG (fp).....	18
Anf. 26 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	20
Anf. 27 ERIK ULLENHAG (fp).....	20
Anf. 28 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	20
6 § Svar på interpellation 2003/04:137 om utredning utan krav på information till vårdnadshavaren	21
Anf. 29 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	21
Anf. 30 MAGDALENA ANDERSSON (m)	22
Anf. 31 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	23
Anf. 32 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	24
Anf. 33 MAGDALENA ANDERSSON (m)	25
Anf. 34 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	26

Anf. 35 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	26	Prot. 2003/04:38
Anf. 36 MAGDALENA ANDERSSON (m).....	27	28 november
Anf. 37 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	28	
7 § Svar på interpellation 2003/04:123 om statens ansvar för nationalstadsparken.....	29	
Anf. 38 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	29	
Anf. 39 KERSTIN LUNDGREN (c).....	30	
Anf. 40 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	30	
Anf. 41 KERSTIN LUNDGREN (c).....	31	
Anf. 42 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	32	
Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (c).....	32	
Anf. 44 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	32	
8 § Anmälan om inkommen faktagpromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	33	
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	33	
10 § Bordläggning.....	34	
11 § Anmälan om interpellationer.....	34	
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	34	
13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	35	
14 § Kammaren åtskildes kl. 11.05.....	35	

